

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра географії та туризму

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
МОЖЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ
ВЕЛИКОДОБРОНСЬКИХ ОБ’ЄКТІВ ЗУІ ІМ. Ф. РАКОЦІ II

НАДЬ ДОРІНА БЕЙЛІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: Туризм

Спеціальність: 242 Туризм

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 8 / 2024

Науковий керівник: **ТОВТ АТІЛЛА АТІЛЛОВИЧ**

(ст. викладач кафедри географії та туризму)

Завідувач кафедри географії та туризму:

МОЛНАР ЙОСИП ЙОЖЕФОВИЧ

*(кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та туризму)*

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 2025 року

Протокол № _____ / 2025

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра географії та туризму

Кваліфікаційна робота
МОЖЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ
ВЕЛИКОДОБРОНСЬКИХ ОБ’ЄКТІВ ЗУІ ІМ. Ф. РАКОЦІ II

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу

НАДЬ ДОРІНА БЕЙЛІВНА

освітня програма: Туризм

спеціальність: 242 Туризм

Науковий керівник: **ТОВТ АТІЛЛА АТІЛЛОВИЧ**

(ст. викладач кафедри географії та туризму)

Рецензент: **ТОРПОІ ЙОСИП ЙОСИПОВИЧ**

(PhD, доцент кафедри географії та туризму)

Берегове
2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
I. ОПИС МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
II. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА с. ВЕЛИКА ДОБРОНЬ.....	10
2.1. Географічне положення с. Велика Добронь а Великодобронської ТГ	10
2.2. Історія с. Велика Добронь	11
2.3. Кліматичні характеристики.....	13
2.4. Населення.....	14
2.5. Великодобронський загальнозоологічний заказник	15
III. ТУРИСТИЧНИЙ ПРОДУКТ, РОЗРОБКА ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ.....	18
3.1 Туристичний продукт.....	18
3.2. Розробка туристичного продукту.....	19
IV. ПРЕЗЕНТАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ ВЕЛИКА ДОБРОНЬ.....	21
4.1. Трояндовий сад у с. Велика Добронь.....	21
4.2. Добронська паприка.....	22
4.3. Традиції у с. Велика Добронь.....	23
4.4. Фестивалі у с. Велика Добронь.....	25
4.5. Угорський Дім с. Велика Добронь	26
V. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	28
5.1 Центр професійно-технічної освіти Еган Еде	28
5.2 Низовинна база та лісова школа для польових практик.....	34
VI. ОПИС ПЛАНІВ ПРОГРАМИ ТУРИЗМУ.....	47
6.1 Велотур у с. Велика Добронь та на його околицях	47
6.2 Програма збереження традицій.....	55
ВИСНОВКИ.....	61
ПІДСУМКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
СПИСОК МАЛЮНКІВ.....	68
РЕЗЮМЕ.....	70
ПОДЯКА.....	72
ДЕКЛАРАЦІЯ.....	73
ДОДАТКИ.....	74

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Földrajz és Turizmus Tanszék

**A II. RF KMF NAGYDOBRONYI OBJEKTUMAINAK TURISZTIKAI
JELLEGŰ HASZNOSÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI**

Szakdolgozat

Készítette: NAGY DORINA

IV. évfolyamos turizmus

szakos hallgató

Témavezető: TÓTH ATTILA

(a Földrajz és Turizmus Tanszék adjunktusa)

Recenzens: Tarpai József

(PhD, a Földrajz és Turizmus Tanszék docense)

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	6
I. KUTATÉSI MÓSZEREK ISMERTETÉSE.....	8
II. NAGYDOBRONY ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE.....	10
2.1. Nagydobrony és a Nagydobronyi kistérség földrajzi fekvése	10
2.2. Nagydobrony történelme.....	11
2.3. Éghajlati jellemzők.....	13
2.4. Népeség.....	14
2.5. Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum.....	15
III. TURISZTIKAI TERMÉK, TURISZTIKAI TERMÉK FEJLESZTÉS.....	18
3.1 Turisztikai termék.....	18
3.2. Turisztikai termékfejlesztés.....	19
IV. NAGYDOBRONY TURISZTIKAI ERŐFORRÁSAINAK BEMUTATÁSA.....	21
4.1. A Nagydobronyi Rózsakert.....	21
4.2. Nagydobronyi paprika.....	22
4.3. Nagydobronyi hagyományok.....	23
4.4. Nagydobronyi fesztiválok.....	25
4.5. Nagydobronyi Magyar Ház.....	26
V. KUTATÁS EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA.....	28
5.1 Egán Ede Szakképzési Központ.....	28
5.2 Nagydobronyi Erdei iskola.....	34
VI. LEHETSÉGES TURISZTIKAI PROGRAMTERVEK ISMERTETÉSE.....	47
6.1 Kerékpártúra Nagydobronyban és környékén	47
6.2 Hagyományőrző program Nagydobronyban.....	55
KÖVETKEZTETÉSEK.....	61
ÖSSZEFOGLALÁS.....	63
FELHASZNÁLT FORRÁSOK JEGYZÉKE.....	65
ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE.....	68
REZUMÉ.....	70
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS.....	72
NYILATKOZAT.....	73
MELLÉKLETEK.....	74

BEVEZETÉS

A szakdolgozat témája: A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Nagydobronyi objektumainak turisztikai jellegű hasznosításának lehetősége, amelyek alatt elsősorban a Nagydobronyi Erdei Iskola és Kutatóbázisról, illetve az Egán Ede Szakképzési centrumot értjük.

A kutatás során az egyik legfőbb cél megismernünk a két helyszínt, hogy miként működnek, illetve felmérnünk a két objektumot, hogy milyen lehetőségeknek kínálhatnak a turizmus szempontjából. Szeretnénk bővebb betekintést nyerni ezekről az objektumokról és olyan program lehetőségeket összeállítani, amelyek megvalósíthatóak lehetnének akár a közeljövőben is.

A téma aktualitásának alapja, hogy napjainkban a turizmus tömegjelenséggé vált, egyre többen utaznak az egész világon és bele értve Kárpátalján is. Kárpátalja Ukrajna egyik legkülönlegesebb, természeti értékekben gazdag vidéke, amely nagyon sok turisztikai látnivalóval rendelkezik. Kárpátalján belül Nagydobrony is gazdag természeti értékekkel és látnivalókkal rendelkezik, melyek alkalmasak lehetnek programlehetőségek kialakítására. Nagydobrony szakirodalmát áttekintve elmondható, hogy az egyik legnagyobb magyarlakta településéről beszélünk és a népessége is magas arányokkal rendelkezik. Maga Nagydobrony az Ungvári járáshoz tartozik és elhelyezkedését tekintve úgy gondoltuk több programtervnek is megfelelő lenne a kialakítása.

A szakirodalmi részt áttekintése során fontosnak tartottuk a turisztikai termék fogalmának az ismertetését, valamint a turisztikai termékfejlesztés témakör megismerését is fontosnak tartottuk a téma céljának szempontjából.

A munka feladatai között szerepel mélyinterjúk elkészítése, amelyek által bővebb betekintést nyerhetünk az intézmények lehetőségeibe és feltérképezhetjük, hogy milyen lehetőségek adóttak a helyszíneken. Ezt követően pedig szeretnénk összeállítani egy helyi programtervet, amely magába foglalná az aktuális helyszíneket. Igyekszünk minden szempontot figyelembe venni a munka során a két objektummal szemben, hogy milyen lehetőségeknek adhatna otthont és előnyökkel, illetve hátrányokkal rendelkezik. Mivel a hagyományőrző programok az elmúlt években egyre keresettebbek lettek az emberek körében ezért a helyi lehetőségeket szeretnénk

feltárni és minden olyan falusi programot és szokásokat, amelyek megvalósíthatók lehetnének Nagydobronyban.

A kutatás feladatai elvégzése során rendkívül nagy hangsúlyt fektetünk az aktualitásra azon belül primer és szekunder adatgyűjtési technikát is szeretnénk alkalmazni egyaránt. Szeretnénk kidolgozni azokat a programokat, amelyeknek turisztikai jellegű hasznosítására lehetne lehetőség

I. KUTATÁSI MÓDSZEREK ISMERTETÉSE

A szakdolgozatom megírása során primer, illetve szekunder kutatási módszereket alkalmaztunk egyaránt, hogy egész képet kapjunk a helyszínekről és az objektumok turisztikai jellegű hasznosításának lehetőségeiről.

A szekunder kutatás keretében igyekeztünk minden fontos szakirodalmat összesíteni és a legtágabb módon ismertetni Nagydobronyt. Megvizsgáltuk a turizmus fejlesztés stratégiákat és ez alapján összesítettük milyen potenciállal rendelkezik Nagydobrony és a két objektum. Az összegyűjtött szakirodalomi források: *Bara 2017, Bodnár 1987, Dovhanich 1998, Dupka 2014, Gonda 2013, Herencsuk 1981, Kohut 2013, Kohut, Jámborné 2006, Kopor 2021, Máatöesz 2018, Michalkó 2011, Molnár 2012, Móricz 1993, Nagy 2012, Sebestyén 2008, Szanyi 2009, Szanyi 2010, Varga 2019, Voropaj, Kunica 1996*, segítségével sikerült összesítenünk az információkat.

A kutatás alatt kiderült, hogy milyen természeti adottságokkal, látnivalókkal és hagyományokkal rendelkezik maga a közösség.

A primer kutatás során személyesen ellátogattam az érintett objektumokhoz, hogy komplexebb képet kapjak arról hogyan is működnek és milyen lehetőségeket kínálnak. A kutatás legfőbb célja ezen kívül az interjúzás volt, amely segítségével a vezetők által teljes betekintést nyerhettem a helyszínekre és információt szereztem a fejlesztési tervekről és a turisztikai hasznosítással kapcsolatos elképzelésekről. Az első interjúzás dátuma 2025 február 18-án történt meg Birtók Vanesszával a Rákóczi Tours vezetőjével. A továbbiakban Nagydobronyban került sor két interjú elvégzésére március 14-én elsősorban az Egán Ede Szakképzési Centrum vezetőjével Tamási Balog Henriettával, másodszor pedig az Erdei Iskola vezetőjével Szanyi Líviával. A feltett kérdéseket a mellékletekben találhatók. Az adatközlők teljes mértékben nyitottak voltak a kérdéseimmel kapcsolatban és a turisztikai jellegű hasznosítás irányában is minden kérdésemre megpróbáltak válaszolni.

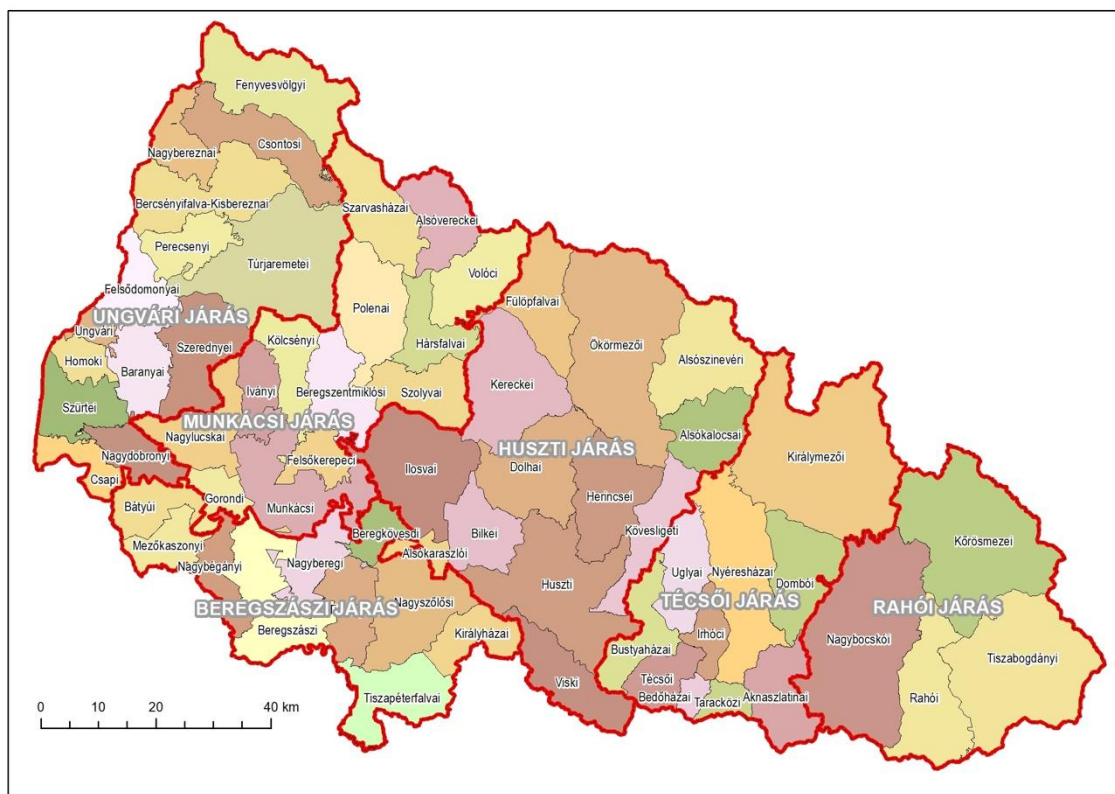
A helyszínek megvizsgálása során elsősorban feltérlepeztük, hol helyezkedik el pontosan a két objektum, milyen kapacitással rendelkezik, milyen programoknak és új lehetőségeknek adhatna otthont. A látogatás során kiderült, hogy a két objektum teljesen más több szempontból is, így a programok szervezésében is más lehetőségeket kínál. Az Erdei Iskola nehezen megközelíthető az Egán Ede Szakképzési Centrumhoz képest, viszont sokkal nagyobb potenciált láttunk az Erdei

iskola számára kialakítani egy programtervet, mivel alkalmas több szempontól a turisztikai jellegű hasznosításra.

II. NAGYDOBRONY ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

2.1 Nagydobrony és a Nagydobronyi kistérség földrajzi fekvése

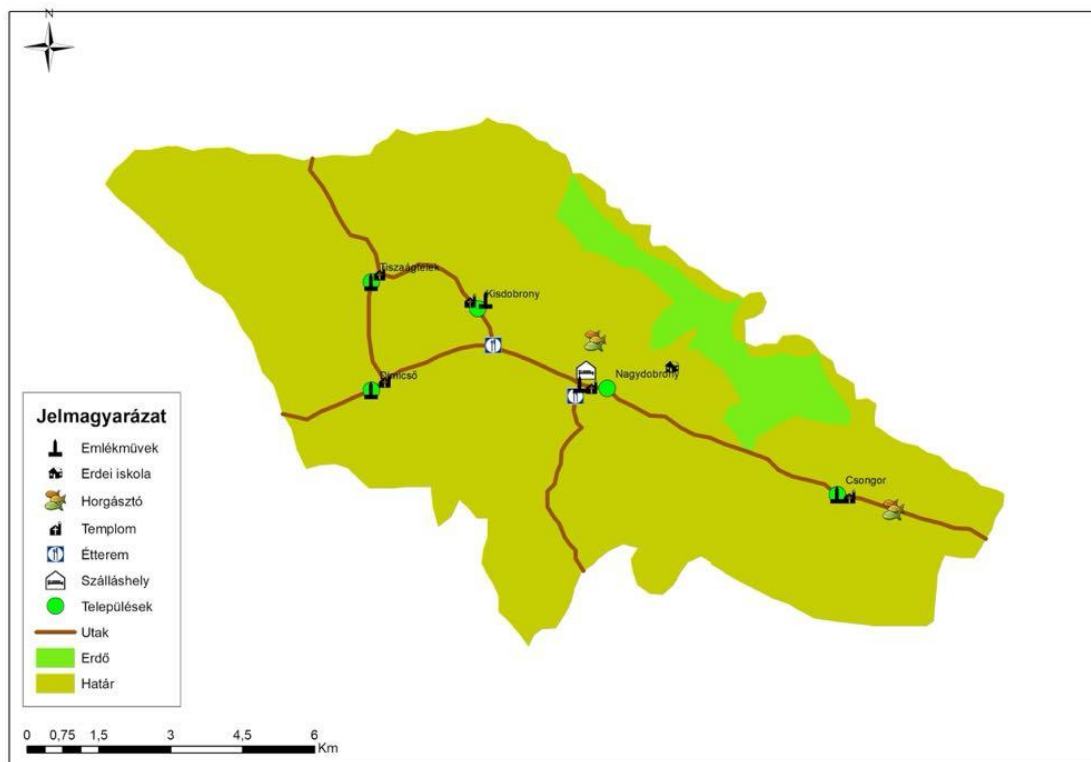
Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa 2020. július 17-i, 807-IX számú határozatának értelmében a Kárpátalján található addigi 13 járást megszüntették és ezáltal megalakult 6 darab (1. ábra). új járás. (<https://hodinkaintezet.uz.ua/hu>).

1.ábra. Kárpátalja járási felosztása és kistérségei a 2020-as közigazgatási reformot követően

Forrás: Molnár D. 2021

Ungvártól 42 km-re délkeletre Munkácstól 23 km-re nyugatra található Nagydobrony. Nagydobronyt elhelyezkedését tekintve a falu a Szernye-patak és a Latorca folyó között található. A településen két fontos út is áthalad: a Csap–Munkács országút, másrészt a Csap–Beregszász közút. Szomszédos települések: a falutól 1 km-re nyugatra Kisdobrony, 6 km-re keletre Csongor, 10 km-re délre Bátyú (Varga, 2019).

2.ábra. Nagydobronyi kistérség

Forrás: Saját szerkesztés

A Nagydobronyi kistérség az Ungvári járás részét képezi a 2020-as közigazgatási reformot követően. (2.ábra). A kistérség magába foglalja Nagydobronyt és további 4 települést: Csongor, Kisdobrony, Tiszaágtelek, Dimicső (<https://hodinkaintezet.uz.ua/hu>).

2.2. Nagydobrony történelme

Nagydobrony Kárpátalja legnagyobb lélekszámú magyar községe. A közfelfogás szerint az itt élő emberek évszázadokon át makacsul elzárkóztak a külvilágtól (Móricz, 1993).

A Dobrony helységnév magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynév szláv, valószínűleg a szláv dobъ „tölgy” származéka (Sebesytén, 2008).

A falu nevét először a XIII. században, a leleszi konvent országos levéltárában található okirat említi. A XIII. század végéig királyi birtok volt a falu. 1270-ben királyi földként említik. A XVII. század végén és a XVIII. század elején folyamatosan

érte támadás a rivalizáló főurak és a királyi seregek által. A kezdeti időszak a falu idősebb korosztályának elmondása szerint, az első emberek letelepedését foglalta magába a Kucárka területen. Különböző történelmi források megerősítik, hogy a tatárjárás idején már létezett a falu, ami el is pusztult, s később telepítették újra. (Móricz, 1993).

A nagydobronyi emberekre a hitükért való kiállás mellett a szabadságszeretet is jellemző. Az 1703–1711 között vívott Rákóczi-szabadságharc idején a településről sokan beálltak a fejedelem seregébe (Bara, 2017).

A község életében mindig fontos volt a reformáció. Nagydobronyban a református hitet a XVI. században vették fel. 1618-ban pedig már anyaszentegyházként van jelen, ezután pedig Kisdobrony és Telek volt a filiája. A Reformátorok Nagydobronyban Radán Balázs és Kálmáncsehi Sánta Márton voltak. 1805-ben szentelték fel az úgymond új templomot, a torony pedig 5 évvel később készült el 1810-ben. (3.ábra). 1912-ben újra templomszentelés történt, mely időszakot a Nagydobronyiak a boldog békeidők utolsó napjainak említik (Bara, 2017).

3. ábra. Nagydobronyi Református templom

Forrás: karpatalja.ma

1945-ben az itthon maradt embereket kényszermunkára kötelezték, a földeken idősek, asszonyok és gyerekek dolgoztak. Őket sújtották a kötelező beszolgáltatások terhei. 1946–1947 folyamán a 17–18 éves fiúkat „önkéntes” Donyec-medencei

munkára kötelezték. Sokan évekig bujkáltak a milícia elől. 1948-ban pedig kezdetét vette az erőszakos kolhozosítás, ez azonban nagy ellenállást váltott ki a helyi lakosság körében, ugyanis nem arathattak a korábban bevetett földjeiket (Bara, 2017).

1949-ben Nagydobronyban volt a legnagyobb zavargás, mivel egy nagy településről beszélünk, ekkor történt meg a kolhozítás, amely során nagyon sok kolhozrongáló megfélemezésbe határőregységeket is kivezényeltek. Ebben az időben többen is börtönbe kerültek, valamint kényszerszállásba, így szabadultak meg az ellenzőktől.

Későbbiekben, Hidi Endre közreműködésével, adatgyűjtést készítettek. Összeállították a mártírok névsorát, amelyben 583 szerepelt. Így alakult meg az ő tervezése által 1991 júniusában a református templom mellett egy monumentális emlékmű. Ezt az emlékművet a sztálinizmus és a II. világháború áldozatainak tiszteletére emelték (Dupka, 2014).

2010-ben teljes felújítás történt a templomban: lecserélték a templom tetőszerkezetét, átfestették a falakat. Ezután Benedek Ferenc kovácsmester segítségével csillárokat is kapott a templom. Majd a későbbiekben szigetelték a külső falait és új vakolást is kapott. Aztán sikerült a templom körül új talajvíz-elvezető csöveket letenni. 2019-ben a kinti felújításokat végezték el azon belül pedig, új került kialakításra, valamint locsolórendszert kapott a templom udvara. 2020-ban történt az utolsó felújítás, amely során új padokat is kapott a templom (<https://karpatalja.ma/>).

2.3. Éghajlati jellemzők

A kárpátalján található Nagydobrony a megye síkvidéki részén helyezkedik el. Elhelyezkedéséből adódóan az éghajlata mérsékelt övi nedves kontinentális. Ukrajnában jelen van az Aliszov-féle éghajlati osztályozás szerint és e szerint Nagydobrony a mérsékeltöv mérsékelt kontinentális területébe tartozik (Voropaj – Kunica, 1996). Nagydobrony középhőmérséklete általában 10 °C 14 körüli ez a Beregszászi meteorológiai állomás adatai alapján mondható el. Átlagos hőmérséklettel rendelkezik, mivel a leghidegebb hónapnak a január-február számít, ebben a hónapban a középhőmérséklet -2 és -3 °C közötti, a legmelegebb hónap a július, 20-21 °C (3. ábra) (BODNAR, 1987).

Az éves hőmérsékletet számítva az utolsó fagyokat általában április közepére esnek (Beregszászban - április 19. Ungváron - 18.), március 15-től május 20-ig

ingadozhat. A fagymentes időszak pedig változó általában 180 nap (Voropaj – Kunica, 1996).

A csapadékot tekintve az átlagos évi mennyisége a megye síkvidékén 650-700 mm (Beregszászban összesen 671 mm). Az egész év legcsapadékosabb hónapnak a június számít (átlagosan kb. 81 mm). Az év legkevesbé csapadékos időszaka pedig a tél vége tekinthető, valamint a tavaszi időszak is annak számít, de leginkább a március (márciusban átlagosan kb. 39 mm). A csapadékos napok száma eléri a közel 140-150-et is (Herencsuk, 1981). A jelen lévő hótakaró nem mondható tartósnak az alföldi részen, a tél folyamán többször is elolvad és újra jelen van az időjárást változva. Nagydobronyban végeztek úgymond amatőr meteorológiai megfigyeléseket, ami alapján kiderült, hogy a januári átlaghőmérséklet $-1,6\text{ }^{\circ}\text{C}$, a júliusi $21,5\text{ }^{\circ}\text{C}$. Hőingadozások száma pedig az évben ez alapján $23,1\text{ }^{\circ}\text{C}$. Az évi átlagos középhőmérséklet összesen $10,3\text{ }^{\circ}\text{C}$. A legcsapadékosabb hónap a június ekkor a csapadék mennyisége eléri a 666 mm (Molnár, 2012).

2.4. Néesség

Nagydobronyban népszámlásásra többször is került sor az adatokat tekintve. Először 1890-ben, 1900-ban, 1910-ben került sor. Országos népszámlálás a csehszlovák érában történt két alkalommal: 1921-ben és 1930-ban (Bara, 2017).

A település népszámlálása során kiderült, hogy nagy mértékben magyarlakta közösségről beszélünk. Sőt összesen 90 százalékát teszi ki, amely igazán magas arálynak számít Kárpátalján a többi települést tekintve. Megemlítendő, hogy a kivándorlás nem nagy mértékben van jelen a településen. A születések számát nézve 2001-ig meghaladta a halálozások számát. (Bara, 2017).

Az 1577-1597. évekből származó írások utalnak először a falu népességére. A község létszámát ebben az időben 200-400 fő alkotta. település és környéke az 1919-es Párizs környéki békeszerződésig Magyarország része volt, azon belül Beregmegyéhez tartozott. (Móricz. 1993).

A 2001-ben megtörtént népszámlálás alapján Nagydobrony lakossága 5607 fő volt (4.ábra). A település nagy mértékben magyarlaktának számít, mivel 90 %-át teszi ki a magyar lakosság. Tehát elmondható, hogy Nagydobrony majdnem tisztán magyarlakta település (Bara, 2017).

Évszám	Lakosságszám
1880	2 087 fő
1910	3 033 fő
1921	3 165 fő
1930	3 533 fő
1941	4 007 fő
1989	5 500 fő
2001	5 607 fő

4.ábra. Nagydobrony népességszámának alakulása 1880 – 2001 között

Forrás: Bara, 2017

2.5. Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum

A Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum ukrainai védett területek besorolásában az ötödik kategóriába tartozik jelenleg. A Rezervátum ezekben a területeken a természeti komplexumok egy-egy eleme élvez védelmet. Ez lehet például egy ártéri terület (hidrológiai vagy botanikai rezervátum), egy erdős hegyoldal (tájképi erdei rezervátum), vagy akár egy ritka, esetleg veszélyeztetett faj is (zoológiai vagy botanikai rezervátum) fennmaradását biztosító terület (Kohut, 2013).

Ukrajnában összesen 2632 darab rezervátum található, azon belül Kárpátalján összesen 21 országos és 28 helyi jelentőségű rezervátum van. (Dovhanich, 1998).

A rezervátum területe összesen 1736 hektár, amely magába foglalja az Ungvári Erdőgazdaság, Nagydobronyi Erdészetének (Великодобронське лісництво) 1-25 erdőrészeit, ezek mind az Ungvári, valamint Munkácsi járás határán belül helyezkednek el (MÁAÖTESZ, 2018).

A rezervátum létrehozásának célja az itt levő növényzet és vadállatok élőhelyének és szaporodási helyének védelme, valamint egyedszámának fenntartása és növelése. Ezen kívül pedig fontos feladat még tudományos kutatások és ökológiai kutatómunka folytatása is (MÁAÖTESZ, 2018).

Lényegében ezzel a céllal hozták létre az intézményt és a tanösvény, hogy hasznos legyen az erdő megismerése szempontjából és a környezettudatos nevelés eszköze is lehet, szolgálja majd a jövőbeni kutatásokat és emellett jelentős turisztikai célponttá válhat (<http://nagydobrony.com.ua/>).

A Szernye-mocsár keresztülszeli a védett területet és közvetlen közelében halad el még a Latorca is, amely áradásakor a Szernye-csatornában megemelkedik a vízszint és elárasztja a rezervátumot (Szanyi, 2012).

A rétet ma is rendszeresen kaszálják, ami akadályozza a visszaerdősülést, így lehetőség van a nedvességigényes fajok fennmaradására. Az alkotó fajok közül megemlítendő és jelentős a védett nyári tűzike, valamint a kockásliliom, a sárga nőszirm, a kaszálóréteken jelentős borítású a kakukkszegfű. (Kohut et al., 2006; Szanyi, 2012).

A rezervátum területén többféle növény társulástípus található. A zárt lombkoronaszintű (70-100%), dús cserjeszintű erdőtársulás, határozott kettős lombkoronaszinttel. A felső lombkoronaszintben leggyakoribb a kocsányos tölgy, illetve helyenként előfordul a szürke nyár, az alsó lombkoronaszintre a mezei szil és a mezei juhar jellemző. A cserjeszint szintén kettős, fajgazdag. Alkotói: az egybibés galagonya, tatárjuhar, mezei juhar stb. A gyepszint viszont fajszegény. Csak a lombfakadás előtti, leginkább a tavaszi időben borítja be a virág, a berki szellőrózsa és a pettyegetet tüdőfő (Szanyi, 2012).

Az állatvilágát tekintve a rezervátumnak a bogarak és a lepkék közül említésre méltó a védett fajok jelentős száma, mint például az aranyos bábrabló, a ragyás futrinka, a pompás virágbogár, a szarvasbogár, az orrszarvú bogár, a kardoslepkék, a nagyhörcsinger, illetve a nagy tűzlepké, a farkasalmalepké, a fecskefarkú lepké és a gyászlepké (Szanyi, 2010).

A vadvédelmi rezervátumban egyértelműen emlősök is találhatóak ide sorolható a mezei nyúl, a vörös róka, a vadmacska és a mókus. Ezeken kívül a vidra, borz, őz és olykor még a vaddisznó is előfordul a rezervátum területén. A rágcsálók közül a következő fajok jellemzőek: a mezei pocok, az erdei egér, a vándorpatkány, a hörcsög, illetve a sün (Szanyi, 2009; Molnár, 2012)

A rezervátum területén található vizeiben rengeteg hal él. Például a harcsa, a törpeharcsa, a naphal, a sügér és a csuka. Különösen figyelemre méltó a réti csík, amely védett faj Ukrajnában.

A kétélűeket tekintve találkozhatunk a békákkal azon belül pedig előfordul a mocsári béka, a barna ásóbéka, a zöld levelibéka és a vöröshasú unka. Emellett jelentős mértékben élnek itt pettyes és tarajos gőté is. A hüllőket tekintve pedig a fürge gyík, az eleveneszülő gyík, a mocsári teknős és a vízisikló is megtalálható. Az utóbbi időben egyre nagyobb számban előfordul már a keresztes vipera is.

A madár fajtálat tekintve megemlíthetjük a búbic, a fácán, a mezei pacsirta, a mezei veréb, valamint a vetési és dolmányos varjú. Gyakori a barázdabillegető is.

Az erdős területeken szintén változatos madárvilág, viszont leginkább ami előfordul az a kék galamb többek között a szürke fogoly, a fekete gólya, az erdei fülesbagoly és a macskabagoly. Ragadozómadarak pedig közül előfordul az egerészölyv, a barna kánya és a vörös vércse is (Molnár, 2012; MÁAÖTESZ, 2018).

III. TURISZTIKAI TERMÉK, TURISZTIKAI TERMÉK FEJLESZTÉS

3.1 Turisztikai termék

A turisztikai termék többféleképpen is értelmezhető és megfogalmazható például: *”.... turisztikai termék egy adott szolgáltatás, amit a turista igénybe vesz. Ezen (mikroökonómiainak is nevezett) értelmezés szerint egy szállásadó, ha kiadja a szobáját, akkor maga a szállásszolgáltatás a turisztikai termék. A másik véglet szerint a turisztikai termék maga a turisztikai desztináció, benne a számtalan színes kínálati elemmel és vonzerővel”* (Gonda, 2013).

A turisztikai termék a turista azt a tevékenységeit jelenti, amelyet igénybe vesz és abból kialakítható a versenyképes szolgáltatás. A turisztikai termék több mindent foglal magába, például fontos a vendégszeretet összessége, illetve törekedni kell a turizmus feltételrendszerének optimális kihasználására. *“A legtöbb turisztikai termék kialakítása során figyelembe kell venni annak helyhez kötöttségét, amely összefüggésben áll a termék alapját képező vonzerő(k) térbeli differenciáltságával.*“(Michalkó, 2011).

Maga a turisztikai terméket több elem is alkotja itt beszélhetünk akár a szálláshelyekről, programokról, szórakozás, utazás, sport stb. Az elsődleges célja, hogy a turisták különböző szükségleteit kielégítse. Azokat az elemeket, ami kielégíti a turista szükségleteit a turista válogatja össze. Fontos célja az élmények szerzése, illetve fogyasztása helyhez és időhöz kötött. Hogy létre jöjjön a fogyasztó és a szolgáltató nem választható el egymástól, és a termék minősége függ a fogyasztó aktivitásától, hozzáállásától (Gonda, 2013).

A turista mielőtt megvásárolja a turisztikai terméket tulajdonképpen nem látja magát a terméket, mivel ez nem egy áru tehát nincs áruminta, így nem tudja pontosan mit fog kapni. A turistának úgy kell megvásárolnia a terméket, hogy csak az előzetesen megbeszéltekben bizik. Nem tapintható, csak átélhető, tapasztalható. A marketing egyik fő feladata, hogy az adott szolgáltatásokat lehető legjobban megjelenítse, bemutassa a termék előnyeit (Gonda, 2013).

Michalkó munkájában úgy van megfogalmazva hogy a turisztikai termék kétféle csoportjával találkozhatunk ez a mikro- és makro szintű értelmezés. Ennek

lényegét a turisztikai termék és a turizmus tárgyi feltételeinek teljes kapcsolata adja (Michalkó, 2011).

Mikroszinten a vállalkozások által nyújtott konkrét szolgáltatást is lehet akár turisztikai terméknek nevezni. Makroszinten pedig az ellentéte a turisztikai termék magát a turisztikai desztinációt jelenti és legfőbb, hogy a turisták igényeit kielégítsék ez a szolgáltatáshalmazokat jelenti. Példaként lehet említeni az egészségturizmust mikroszinten egy gyógyszálloda és a hozzá tartozó szolgáltatás halmaza, ide tartozik a gyógykezelések, hozzá tartozó wellness programok, étkezés, szállás stb. tekinthetők turisztikai terméknek. Malroszinten pedig példaként felhozható egy-egy fürdőváros akár.(Könyves, 2019).

3.2. Turisztikai termékfejlesztés

A turizmusfejlesztésről szóló törvényt 2016. december 6-án fogadták el. *“A desztinációközpontú szemlélet alapgondolata, hogy az utazási döntés befolyásolása szempontjából nem egy-egy attrakció önmagában meghatározó, hanem egy adott térség egymáshoz közel lévő természeti kincsei, épített örökségei, rendezvényei, programjai, gasztronómiája, szálláshelyei, a térség hagyományainak színes kínálata jelent igazi vonzerőt”,* ezt a törvényt alkalmazzák több országban is, (Könyves, 2019).

A hagyományos termékfejlesztés alapját lényegében három pillér jelenti és a turisztikai termékfejlesztésnek ezért ugyanazokból az elemekből kell kiindulnia. Ezek a pillérek a *“marketing, műszaki fejlesztés, és a pénzügyek.”* A műszaki fejlesztés általában nem teljesen elkészült: a szolgáltatáshoz kapcsolódó műszaki tartalmak; ez pedig tartalmazza a befektetési mennyiségeket (Gonda, 2013).

A marketing tartalmazza a piacelemzést, illetve a versenytársaknak az elemzését és a fogyasztók viselkedésének a megfigyelését. A finanszírozás alatt értsük, a költségkalkulációkat és a nyereséget. A fentiek tehát azt mutatják értelmezhetjük, hogy a turisztikai termékfejlesztés a hagyományos lépésektől lényegében nem különbözik. Bár meg lehet különböztetni azokat az értékeket és tevékenységeket, amelyek a turizmus révén teremthetők (Gonda, 2013).

Ezek közé tartoznak a következők:

A fejezet értéktípusainak értékelése

- Funkcionális érték – a szolgáltatás által nyújtott teljesítmény, kedvező ár-érték arányban.

- Szociális érték – társadalmi jelentőség, amely egyes társadalmi csoportokban különösen fontos.
- Érzelmi érték -a vendég jó emlékei, biztonság, pozitív sajátosságok, kényelem.
- A kereslet újdonság vagy egyediségének értéke – ez az érték nagyon fontos, beleértve az élmények különlegességét, ritkaságait.
- Feltételes érték – olyan élmény, amelynek előre nem definiált a szándéka, de mégis vonzó a vásárló számára (Gonda, 2013).

Mielőtt nekifognánk egy turisztikai termékfejlesztésnek és kidolgozásának, az egyik legfontosabb és mindenképpen szükséges a szélesebb környezet alapos elemzése és értékelése. Az ilyen vizsgálatoknak az elvégzése természetesen igényes munkát foglal magába, alapelemeire és alapelveire bontva a legegyszerűbb el végezni. A turisztikai tevékenység ugyanis több mindent foglal magába például, gazdasági szektor, amelyben az állami, a magán- és a közösségi szféra is egyaránt érintett. Ha egy bonyolult és minden szempontból nagy területnek a mozgósításáról van szó csakis tudatos tervezéssel és hatékony együttműködéssel jöhet létre a sikeres fejlesztés (Nagy, 2012).

IV. NAGYDOBRONY TURISZTIKAI ERŐFORRÁSAINAK BEMUTATÁSA

4.1 A Nagydobronyi Rózsakert

Nagydobrony Róttag út 3 cím alatt található a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Egán Ede Szakképzési Centrumának nagydobronyi részlegén a “Nagydobronyi Rózsakert”.

2016-ban kezdődött a magyar nemesítésű rózsafajtákat a rózsakertben való kialakításának munkálatai, amelynek szakmai támogatását, irányítását és gyakorlati megvalósítását a Fodor István Kutatóközpont, valamint a Főiskola Biológia és Kémia Tanszék szakemberei kapták feladatul (Kopor et.al., 2021).

5. ábra. Nagydobronyi Rózsakert

Forrás: saját fotó

2016-ban Godzsák Ilona rózsatermesztő 30 darab rózsatövet ajándékozott a gyűjtemény létrehozához, majd 2017-ben további 34 rózsatövet vásároltak és ennek eredményeként jelenleg összesen 64 féle magyar nemesítésű rózsza található a gyűjteményben (5.ábra) (<https://fodoristvankk.kmf.uz.ua>).

Több mint 600 rózsafajta és több mint 100 törzskönyvezése kötődik Márk Gergely nevéhez, ezek közül pedig több hazai és öt nemzetközi szakmai díjban is részesült (Kopor et.al., 2021).

A különböző fajták teljesen más nevéek és ami a neveket nagyon sok a magyar történelem és kultúrtörténet nagyjait idézi meg, ezen kívül pedig, a magyarság és Kárpátalja szempontjából több település, vagy akár tájegység nevét viselik (Kopor et.al., 2021).

4.2. Nagydobronyi paprika

Nagydobronyban az 1950-es évek óta termesztnek fűszerpaprikát a településen napjainkban is ez egy fontos hagyomány és fontos szerepet játszik a helyi családok bevételeiben (6.ábra). A kiváló minőségű dobronyi paprika egész Kárpátalján jól ismert és keresett árucikk több településen értékesítik. Nagydobronyban található a Paprikafűző asszony szobra. ifj. Hidi Endre nagydobronyi művész alkotása a falu központi parkjában látható (<https://cbc-artspace.com/locations/nagydobrony-elo-hagyomanyai>).

6. ábra. Nagydobronyi paprika fűzések

Forrás: kárpátalja.ma

A Nagydobronyi paprika története úgy kezdődött, hogy egy helyi lakos Benedek Irén férje az első magokat hozta Magyarországról az 1950-es években és elkezdtek termesztetni majd folyamatosan az egész településen. Később az egész faluban elterjedt a paprika, az üzletszerű megjelenése az 1970-es évektől kezdtek el komolyabban foglalkozni vele. Ma már évente körülbelül 100 tonnányi fűszerpaprika megterem a faluban (<https://www.karpataljainepfoiskola.hu/>)

A „*Dobronyi paprika*” egy igazi kézműves fűszerpaprikának nevezhető napjainkban is, amely 300-nál is több magyar család nehéz munkáját eredményezi. A gazdák saját földjeiken termelik a paprikát. Nagydobronyban és Kisdobronyban egyaránt nagy hagyománya van a fűszerpaprika termesztésnek és úgymond erről híres a község. Jelenleg sikerült elérni egy helyi vállalkozónak, hogy a 2000-es években levédesse a termékét, “*Dobronyi paprika*” néven. A belföldi turisták “magyar paprika”-ként is ismerik. A vállalkozó a Nagydobronyi paprikát egész Kárpátalja és egész Nyugat Ukrajnában értékesíti napjainkban is (Kovács, 2016).

4.3. Nagydobronyi hagyományok

Nagydobrony egy ismert magyarlakta településnek számis Kárpátalján számos hagyománnyal rendelkezik, ezekből az egyik a sajátos jegye a nyelvjárás, mely a nyelvészek szerint a keleti palóc nyelvjárásokkal van rokonsága, s a környéken egyedülálló. A hangtani jellegzetessége könnyen felismerhető. A köznyelvi a és á helyén ajakkerekítés nélkül képzett (illabiális) rövid ă és az ajakkerekítéses (labiális) hosszú ȃ hangot ejtenek ki a helyiek. Napjainkban már a jellegzetes dobronysi beszéd eltűnőben van, vagy csak enyhén hallani, jellemzően az idősebbek ejtik még a palócos hangokat, s használják az eredeti tájszavakat (<https://cbc-artspace.com/locations/nagydobrony>).

Nagydobrony többször is részt vett már az évente megrendezett Palóc Világtalálkozón. Itt bemutatják évente a saját néphagyományait, szötteket, mintás terítőket és a dobronysi palóc motívumokkal díszített kerámiákat. Maga a textúrák a múlt század első harmadából származnak. Ezen kívül pedig beneveznek a palóc gasztronómiai versenybe is a különleges ízesítésű nagydobronysi töltött káposztával és a tormalevélbe töltött darával. A Nagydobronysi töltött káposzta a

szokásosnál jóval kisebb méretűnek számít az átlahosnál és édeskáposzta-levélbe csavarják a tölteléket (<https://kmmi.org.ua/cikkek/hirek/nagydobrony>).

Nagydobrony kötődik a Felvidékhez, mivel a második világháború idején Losoncra telepítettek ki sok nagydobronyi családot. Késsőbbiekben a társadalmi berendezkedés megváltozása és az országhatárok módosítása után azok a családok, melyeket ki telepítettek a helyszínről visszatértek a már Szovjetunióhoz tartozó Kárpátaljára. Ez a kényszerített vándorlás megerősítette, palóc hagyományait tudatukat és a nyelvjárásukat ezért megmaradt egy része napjainkban is (<https://kmmi.org.ua/cikkek/hirek/nagydobrony-a-palocsag>).

A nagydobronyi viselet is mindenképp megemlíthető, jellegzetes. Leginkább az asszonyok viselete különleges a házi szövésű ingváll és pendely fölött lajbit vagy blúzt viseltek, mintás szoknya volt a leginkább jellemző, illetve az alsószoknya jelen volt mindig. Szoknyájukat pedig a felső (kötény) egészítette ki. Ünnepi viseletükhöz pedig elengedhetetlen egy szépen hímzett, vagy csipkével díszített zsebkendő, melyet a lányok és a nők kezükben fogtak. Ezen kívül a felső ruházatukhoz tartozott a nyakbavaló – nyakba terített kendő, melyet a mellükön keresztbe fontak, s hátul, a derekukon kötöttek meg) vagy nagykendő egészítette ki ezt leginkább a hűvös időben viselték (<https://cbc-artspace.com/locations/nagydobrony-elo-hagyomanyai>)(7.ábra).

7. ábra. Nagydobronyi magyar népviselet

Forrás: kárpátalja.ma

A haját tekintve, a kislányoknak a haját egy vagy két csurkába fonták, az eladó lányok a hajukat pedig feltűzött lapos kontyban hordták. A férfiak viseletéről annyit tudunk, hogy a hétköznapi jellegzetes tartozéka volt a surc (kötény), amellyel a nadrágjukat védték munka közben (<https://cbc-artspace.com/locations/nagydobrony-elo-hagyományai>).

Napjainkban is élő szokás a faluban a húsvéti tojások festése bár ez több településen jellemző. Nagydobronyban van egy sajátos szokás miket festenek a hímes tojásokra például tulipánt, árvácska, őszirózsa, és sok egyéb motívumot és virágot festenek a tojásokra a lányos családoknál, azzal a céllal, hogy a locsolkodó személyekenk egy-egy párat adjanak belőlük a húsvéti ünnepekben (<https://cbc-artspace.com/locations/nagydobrony-elo-hagyományai>).

Nagydobronyban énekkar is van jelen, amely 2018 őszén alakult meg a Nagydobronyi Községi Tanács támogatásával. 2021-től jótékonyági nonprofit civil szervezetként működik. Az énekkar vezetője Hidi Erika és legfőbb céljuk, hogy a magyar nemzeti kultúrát és a vallást ápolják. Emellett a közösség érdekében számos jótékonyági eseményeket is szerveznek. Leginkább népdalokat, valamint egyházi és hazafias énekeket adnak elő. Kárpátalja mellett Magyarországon és a Felvidéken is felléptek már (<https://kmmi.org.ua/cikkek/hirek/nagydobrony-a-palocsag>).

4.4. Nagydobronyi fesztiválok

Mivel Dobrony ismert a paprikáról és a burgonyatermesztésről is, ezért egyértelműen “paprika” és “paprikás krumpli” fesztivál meghonosítása volt célszerű Nagydobronyban és Kisdobronyban.

A “Paprika” fesztivál Kisdobronyban van megszervezve és egy egésznapos program. 2008-tól kezdve évente megrendezik a paprikafesztivált a településen, melynek főszereplője értelemszerűen a paprika, hiszen a vendégek megkóstolhatják a dobronyi paprikából készült, valamint a dobronyi paprikával ízesített ételeket, ugyanakkor a szervezők más szórakozási lehetőségekről is gondoskodnak (<https://www.karpataljainepfoiskola.hu/paprikafesztival>).

A „Paprika” fesztiválon kulturális műsorok vannak, a standokon népművészeti tárgyakat is lehet vásárolni. Gasztronómiai bemutató is jelen van ezeken a fesztiválokon, a bográcsgulyásfőző verseny, valamint hidegtálkészítés is (<https://karpataljalap.net/2008/10/17/i-dobronyi-paprikafesztival>).

Nagydobronyban az Újkrumpli fesztivál már néhány éve jelen van, 2012 től a nyolcadik alkalommal megrendezett fesztiválon a gyenge újkrumpliszezon miatt paprikáskrumpli-fesztivált tartottak. A fesztiválon kulturális programokkal és közösségi eseményekkel várták a látogatókat. (<https://karpataljalap.net/2012/08/31/paprikaskrumpli-fesztival>).

Paprikáskrumpli-fesztivált, gyakran a falunappal együtt rendeznek meg. Számos programmal várják a vendégeket. Például zenei és kulturális előadások (néptánc, koncertek, énekkar), gyermek és családi programok, traktoros találkozó, zenei multság. Főzőverseny is kerül megrendezésre, ahol a paprikás krumplit kel elkészíteniük. 2013-ban a Nagydobronyi Sporthorgász Szövetség csoportja halászlevet és sült halat készített (<https://karpatalja.ma/kultura/kulturalis-hirek/nagydobronyi-falunap>).

4.5. Nagydobronyi Magyar Ház

Nagydobronyban 2019 januárjában átadásra került a Nagydobronyi Magyar Ház, amelyhez hozzá tartozik a Nagydobronyi Tájház. A tájház kinézete a települést tükrözi, háromosztatú, tornácos paraszt ház a megjelenése, az 1920-as 1930-as éveknek megfelelő berendezve, illetve felszerelve. Ilyen jellegű intézmény a környéken nem működik. Az emberek segítségével összegyűjtötték a nagydobronyi népviselet, munkaeszközök, használati tárgyak, bútorok darabjait, amivel berendezésre került a Nagydobronyi Tájház és a helyi hagyományok megtekinthetőek (<https://ittmagyarulis.hu/>).

A magyar kormány összesen 70 millió forintot adományozott a Magyar Ház beruházásra, amely által létre jöhetett Nagydobronyban Kárpátalja egyik legnagyobb magyar községében egy modern kulturális központ (8.ábra). A hasonló jellegű Magyar Ház található még Rahón, Beregszászon, Ungváron, valamint Munkácson (<https://ittmagyarulis.hu/>).

8. ábra. Nagydobronyi Magyar Ház

Forrás: www.vajma.info

A Magyar Ház igen nagy hiányt pótol a falu életében, hiszen a hatezres településnek eddig nem volt művelődési háza. A kétszintes létesítmény nemcsak Nagydobrony, hanem a környék magyarságának is a művelődési központja. (<https://www.vajma.info/cikk/karpat/12950/Karpatalja-Atadtak-a-nagydobronyi-Magyar-Hazat>).

A tájház népszerű lett és sokan érkeznek ide az átadás óta ukrán és külföldi vendégek egyaránt. A tájház számos, programnak adott otthont az évhez kapcsolódó rendezvénynek úgy, mint a Húsvéti ünnepkör, tojásfestés, pünkösddőlés, gyereknap (hagyományos népi játékok bemutatása, tanulása), szüreti bál, szüksége volt a településnek egy ilyen helyszínre (<https://ittmagyarulis.hu/>).

V. KUTATÁSI EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA

A kutatás középpontjában a Nagydobronyban található a II Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tulajdonában lévő objektumok megismerése és bemutatása, illetve turisztikai szempontú hasznosítása áll. Annak érdekében, hogy teljes képet kapjunk az objektumokról és Nagydobronyról összesen három mélyinterjút készítettünk és terepmunka keretein belül sikerült meglátogatnunk a helyszíneket, valamint a Nagydobronyban található látnivalókat.

5.1. Egán Ede Szakképzési Központ

Az Egán Ede Szakképzési Centrum meglátogatása melyinterjút készítettem Tamási-Balog Henriettával az intézmény igazgatójával. Bővebb betekintést kaptunk hogyan is működik jelenleg az intézmény honnan indultak és jelenleg milyen képzések lehetőségek vannak.

Elsősorban ismertette velünk az intézmény megalakulását és múltját: Mikor és kinek a kezdeményezése által jött létre? Milyen út vezetett idáig?

2019-ben került átadásra a Nagydobronyi Egán Ede Szakképzési Központ mely a Magyar Állam támogatásával és a II. RF KMF kezdeményezése által jöhetett létre. A tulajdonos pedig a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (9.ábra).

Ha bővebben visszatekintünk az előzményekre akkor még 1989-ben a KMKSZ (Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség) alakuló ülésén egy nyilatkozat született. Ez egy fontos dokumentum volt, amelyben a szervezet megfogalmazta a kárpátaljai szakképzési hálózatoknak a terveit, illetve a létrehozását. Ez az ötlet több szempontól is pozitív fejlődést jelentett akár a társadalmi fejlődés szempontjából. Ezután 2004-ben a Kárpátaljai Magyar Főiskola létrehozta Felnőttképzési Központját. Ennek az volt a célja, hogy a Kárpátaljai lakosság számára megfelelő szakmai tudást és tanfolyamokat nyújtson.

9. ábra. Nagydobronyi Egán Ede Szakképzési Centrum épülete

Forrás: Saját fotó

A Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Jótékonysági Alapítvány külföldi támogatással nagyon sok fejlesztéseket vitt véghez, például: 2014-ben felújították a Beregszászi Szakszolgáltatási Líceumot, későbbiekben pedig a Jánosi Mezőgazdasági Líceumot. Ezek fontos lépések voltak az előre haladásban mivel szükség volt a bővítésre több szempontból is.

2015-ben pedig elindult az úgynevezett Pilot Projektnek a kidolgozása a partner intézményekkel. Az intézmények alatt pedig értsük a Mátészalkai Szakképzési Centrumot, Baross László Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégiumot, Georgikon Görögkatolikus Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégiumot. 2015 és 2019 között került kiépítésre az oktatói bázis. Ez magába foglalta a tanárok és partnerek felkészítését, hogy megfelelő számban és tudással történjen a továbbiakban az oktatás a diákok számára és hogy megfelelő módon elsajátítsák a szakmájukat.

2019-2024 között pedig sikerült megvalósítani a gyakorlatban is a Pilot Projektet. Ennek a megvalósítása a kárpátaljai fiatalok számára nagy lehetőség volt, mivel a szakmai tudásukat magyar nyelven megszerezhették, illetve úgy szerezhették

meg a végzettségüket, hogy Magyarországon és Ukrajnában is megfelelő egyaránt. Az érettségire épülő szakképzés is létrejött a későbbiekben. A képzés befejezése után a tanulók Magyarországon államilag elismert oklevelet szerezhettek, amely egy szakmunkás technikus igazoló dokumentum. Ez teljen mértékben segítette a kárpátaljai diákok jövőjét abban, hogy Magyarországon is el tudjanak helyezkedni a szakmájukban (10.ábra).

10. ábra. Nagydobronyi Egán Ede Szakképzési Centrum logója

Forrás: <https://www.facebook.com/>

A kurzus magába foglalta az Ukrajnában megszervezett oktatást, ahol ukrán szaknyelvet is tanulhattak ezáltal pedig a tanulóknak megfelelő módon át tudták adni ukrán nyelven is a tananyagot, hogy Ukrajnában is tudjanak a későbbiekben tanulni vagy dolgozni.

A legfontosabb célja az intézménynek Tamási- Balog Henrietta szerint: „*A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Egán Ede Szakképzési Centruma a Mátészalkai Szakképzési Centrum, Észak Agrár Képzési Centrum, a Sátoraljaújhelyi Georgikon Görögkatolikus Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium összefogásával és szoros együttműködésével jött létre azzal a céllal, hogy minél több érettségizett kárpátaljai fiatal segítsen piacképes szakmához, korszerű, európai színvonalú szakmai ismeretek szerzéséhez*”.

Megtudtuk, hogy milyen osztályok és részlegek működnek az intézményben. Jelenleg az Egán Ede Szakképzési Központban első évfolyamon szakács és vendégtéri szaktechnikus szakon zajlik az oktatás, míg a második évfolyamon szakács szakon folytatják tanulmányaikat a diákok.

Minden évben felvételt hirdet az Egán Ede Szakképzési Centrum és mint látható (11. ábra) széles választék skálával rendelkezik a diákok számára.

FELVÉTELI FELHÍVÁS!

2024 – 2025

Magyarországi szakképző intézmények együttműködve
a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Egán Ede
Szakképzési Centrumával felvételt hirdetnek a következő szakokra:

A SZAKMÁD A JÖVŐD!

Szakképzés: mert a sikert nem lehet letölteni.

Infokommunikációs hálózatiépítő és -üzemeltető technikus
Gépjármű mechatronikai technikus
Villanyszerelő
Hegesztő
Épület- és szerkezetlakatos
Szakács
Szakács szaktechnikus
Vendégtéri szaktechnikus
Divatszabó
Kozmetikus technikus
Általános ápoló
Szociális ápoló és gondozó
Rehabilitációs terapeuta
Sportedző (labdarúgás, asztalitenisz, kézilabda)
Mezőgazdasági gépészmérnök
Mezőgazdasági technikus (állattenyésztés szakirány; duális Master Good)
Pék-cukrász
Szőlész-borász
Bor- és pezsgőgyártó technikus
Élelmiszer technikus
Ács
Kőműves
Tetőfedő
Asztalos
Épületgépész technikus
Hűtő- és szellőzőrendszer-szerelő
Alternatív járműhajtási technikus
Dekorátor
Grafikus
Fittnes, wellness instruktork
Szoftverfejlesztő és -tesztelő
Láb- és körömápoló

Jelentkezni elektronikusán vagy személyesen: 2024. július 1. – augusztus 2. között 9:00-tól 16:00-ig munkanapokon.

Személyes jelentkezés esetén a következő helyszíneken lehet benyújtani kérelmüket:

- **Nagydobrony.** Róttag út 3.
Érdeklődni: tel.: +380663424832, +380662559716
e-mail: nagydobrony.szakkepzo@gmail.com
- **Tiszapéterfalva.** Rákóczi Ferenc utca 135.
Érdeklődni: tel.: +380506563111, +380971138964
e-mail: tiszapeterfalva.szakkepzes@gmail.com
- **Beregszász.** Iván Frankó utca 14. (főiskola sportcentruma)
Érdeklődni: tel.: +380507122991
e-mail: [beregsszasz.szakkepzo@gmail.com](mailto:beregszasz.szakkepzo@gmail.com)
- **Visk.** Nagy utca 53.
Érdeklődni: tel.: +380673102824, +380973405900
e-mail: visk.szakkepzo@gmail.com
- **Mátészalka.** Baross László utca 9 - 11.
Érdeklődni: tel.: +36302238632, +380501432483
- **Sátoraljaújhely.** Kossuth Lajos utca 26.
Érdeklődni: tel.: +36 47/523-340
- **Debrecen.** Ötmető utca 2.
Érdeklődni: tel.: +36 20/436-3871

Elektronikus jelentkezés a honlapunkon: <https://eganszc.kmf.uz.ua/hu/felvetelizoknek/elektronikus-felveteli-kervenyl>.

Azon kárpátaljai személyek jelentkezését is várjuk, akik jelenleg külföldön tartózkodnak.

A jelentkezéskor benyújtandó dokumentumok:

- ✓ érettségi bizonyítvány és melléklete (eredeti példány és annak másolata),
- ✓ személyi igazolvány (eredeti példány és annak másolata),
- ✓ lakcímbeljelölő lap (eredeti példány és annak másolata),
- ✓ adószám (eredeti példány és annak másolata),
- ✓ érvényes útlevél (eredeti példány és annak másolata),
- ✓ 2 db okmánykép.

Elektronikus jelentkezés esetén ezen dokumentumok másolatát kell csatolni a jelentkezési laphoz, az eredetit beiratkozáskor kell bemutatni.

Képzés formája: Magyarországon felnőttképzési jogviszony, Ukrajnában szakirányú kurzus.
Az oktatás nyelve: magyar.
A képzés időtartama a szakiránytól és a képzési szinttől függ (1 - 3 év)

11. ábra. Felvételi felhívás

Forrás: <https://eganszc.kmf.uz.ua/hu/>

Ezen kívül az intézmény falai között működik a Kárpátaljai Magyar Líceum Nagydobronyi részlege is, ahol a 10. és 11. osztályos diákok folytatják tanulmányaikat.

Az épület múltját tekintve az iskola főépülete és az 1. számú kollégiuma 2018-ban épültek. A többi épület, ami a 2. számú kollégium a mesterház és a tankonyha, magánemberektől megvásárolt épületek voltak, ami átépítésre és felújításra kerültek.

A szálláshelyeségeket tekintve az intézményünk két kollégiummal rendelkezik az 1. sz. kollégiuma a Róttag u. 3 szám alatt található, férőhelyek száma: 88. A 2. sz. kollégium a Róttag u. 45 szám alatt található meg, itt a férőhelyek száma 54 fő.

A szobák komfortosak és jól fel vannak szerelve, valamint a konyha is teljes mértékben megfelelő a diákok vagy akár a vendégek számára (12.ábra).

12. ábra. Kollégiumi szoba

Forrás: Saját fotó

A kollégiumok minden éven helyet biztosít a Genius Jótékonyági Alapítvány által megszervezett Ung-vidéki nyári táboron résztvevőknek. Továbbá minden olyan tábornak, eseménynek helyet ad, amit a Főiskola vezetősége jóváhagy.

Az intézmény tehát teljes mértékben megfelel arra a célra, ha esetleg vendégek érkeznek vagy egy nagyobb csoportot is kell elszállásolniuk. Bár az épületben nem igazán található olyan szórakozási vagy szabadidő eltöltésére alkalmas lehetőségek, amelyeket turisztikai szempontból vonzóak lennének a vendégek számára.

Az intézmény tankonyhájának az étkeзде részén található pár régi tulipános láda, szekrény és orsó.

Megtudtuk azt is az interjú során, hogy milyen tervekkel vannak a jövővel kapcsolatban: *„A legfőbb törekvésünk az akkreditáció, hogy Ukrajna által elismert diplomákat tudjunk adni az itt tanulóknak. Továbbá, hogy az iskolánk a kor követelményeinek megfelelő, színvonalas képzést biztosítson a szakmára vágyó fiataloknak. Az elmúlt évek tapasztalata megmutatta, hogy az esetleges nehézségektől sem kell megrettenni, hiszen a koronavírus-járvány és a hadiállapot megnehezítette ugyan a tanárok és a diákok dolgát, de az oktatási folyamat fennakadások nélkül folytatódott, és a szakvizsgákat sikeresen teljesítették a diákok”*. Tehát a továbbiakban is arra törekednek, hogy megfelelő módon folytatódjon az oktatás és szakembereket képezzenek a jelenlegi helyzet ellenére is.

Látogatókat szívesen fogadnak bármikor az intézményben bár ritkán érkeznek. A tanévkezdésnél és tanévzáraskor figyelhető meg több vendég, illetve a gyerekek beiratkozásánál figyelhető meg a nagyobb érdeklődés az intézmény iránt. A látogatás során lehetőség van megtekinteni az iskolát, kollégiumok vagy akár a szakműhelyek megtekintésére is lehetőség van.

Konkréten turisztikai jelleggel nem hasznosítsák jelenleg az intézményt és egyelőre nincs ilyen tervben, viszont több tábor és tanulmányi csoportok szoktak érkezni. Itt beszélhetünk akár a Genius Jótékonyági Alapítvány által megszervezett eseményekről is.

A helyszín meglátogatása során igyekeztünk minden lehetőséget figyelembe venni, ami vonzó lehet a látogatók számára, illetve milyen lehetőségeket kínál a helyszín. Mivel Nagydobrony sok hagyománnyal rendelkezik kiderült vannak is jelen az intézményben különböző hagyományőrző programok, amelyekről mesélt nekünk Tamási Balog Henrietta.

A diákok számára tavaly megrendezésre került a hagyományos lekvárfőzés, amelyet egy nagy üstben végeztek, emellett a paprikafűzés, szőnyegszövés és csigatészta készítés is szerepelt a programban. Ezeket a tevékenységeket helyi szakemberek segítségével valósítottuk meg, így bevonva a falusi embereket is.

Ezek a programok kifejezetten keresettek és alkalmasak akár egy fiatal csoport számára is és mint falusi turizmusról beszélhetünk ezekről a programokról mivel betekintést nyerhetnek ezáltal a vendégek különböző tevékenységekbe

Az interjú során igyekeztünk megtudni, hogy milyen jelleggel lehetne hasznosítani az intézményt és hogyan válhatna turisztikai célponttá vagy hogy vannak e terveik ilyen téren. Megtudtuk ezáltal, hogy fontosnak tartják a régi hagyományokat és azoknak az ápolását, ezért tervben van egy kemence építése, amely lehetőséget biztosít majd friss, ropogós házi kenyerek és ínycsiklandó rétesek sütésére. Ezen kívül egyelőre nincsenek tervben fejlesztések.

A helyszínt megtekintve teljes mértékben megfelel az intézmény kollégiuma egy nagyobb csoport számára is akár és jól felszerelt minden tekintetben. Mivel külön szórakozási lehetőségekkel és programokkal nem rendelkezik, illetve nem található olyan program a helyszínen, amely vonzó lenne ezért programtervet nem készítettünk el az intézménybe. Bár egy másik helyszínen létrejött programterv megvalósítása során szálláshelyként megfelel az Egán Ede Szakképzési Központ.

5.2. Nagydobronyi Erdei Iskola

Az Erdei iskola meglátogatása során szintén mélyinterjút készítettem az igazgatónővel, Szanyi Líviával, aki igyekezett bemutatni számunkra a helyszínt. A Rákóczi Tours vezetőjével Birtók Vanesszával is készítettünk interjút az Erdei Iskolával kapcsolatban, valamint a programtervek kialakítása vonatkozásában is.

2020-ban került átadásra Nagydobrony határában, a Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum szívében az Erdei Iskola (13.ábra). Eredetileg erdészházként működött. A 2000-es években egy vállalkozó felvásárolta, aki részlegesen felújította, azzal a céllal, hogy turistaközpontot hoz itt létre, viszont időközben a felújítás megállt és az épület állapota is romlani kezdett, később a ILRF KMF felvásárolta és átalakította Erdei iskolává.

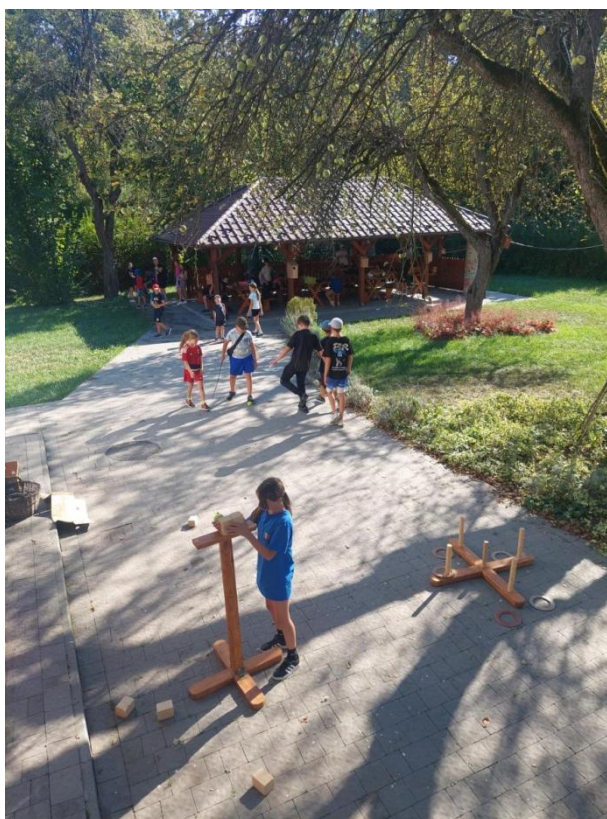

13. ábra. Erdei Iskola kapuja és logója

Forrás: Saját fotó

Maga a bázis a II.RF KMF Biológia és Kémia tanszékének részlege. A bázis vezetője és laboránsa Szanyi Livia. Ráti István a helyszín gondnoka, akinek fő feladata az érkező vendégek fogadása és távozásukkor a helyszín átvétele. Van négy portás, akik 0-24-ben elérhetőek a bázison és egy házvezető, akinek a helyszín és a szobák rendben tartása a feladata.

Az objektum – Síkvidéki Terepgyakorlati Bázis és Erdei Iskola – állandó kutatási helyszínt biztosít Kárpátalja alföldi régiójának, természeti értékeinek tanulmányozására a II. RF KMF diákja részére. Leginkább terepgyakorlati helyszínként, természet- és környezetismereti foglalkozások lebonyolítására használják. Ezen kívül gyerekek számára nagyon sok különböző természet- és környezetismereti foglalkozások szervezése is jelen van a helyszínen. Például táborok gyerekeknek vagy egyházi események megtartása is jelen volt már az elmúlt időben. (14.ábra).

14. ábra. Gyermek programok

Forrás: Szanyi Livia

Ilyenkor különböző programokat szerveznek meg a gyerekeknek: arcfestés, több sport játékból lehet választani számukra, kenuzás és még sok más tevékenység jelen van. A táborokon belül beszélhetünk akár a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség Természetvédelmi és Természetismereti táboráról is, amelyet szintén itt szoktak megtartani. Végül pedig megemlítendő, hogy egy jól kialakított pihenőhely a természetet kedvelők számára.

Az Erdei Iskola épületének meglátogatása során sikerült megtekintenünk az az objektum minden részlegét. Nagy épületről beszélünk és minden szempontból jól felszerelt és kialakított helyszín. Szanyi Livia bemutatta számunkra először a „komfort” szobákat. A „komfort” szobák családok számára alkalmasak, 3 ágyas elhelyezésre adnak lehetőséget, saját fürdőszobával. (15. ábra).

15. ábra. Komfort szoba

Forrás: saját fotó

Maga a komfort szobák egy másik épületben vannak elhelyezve (15. ábra) külön az Erdei Iskola épületétől, viszont pont az épülettel szemben. A komfort szobákból férőhelyeit tekintve kevesebb van mivel ez inkább kisebb csoportok vagy családok számára lett kialakítva.

16. ábra. Komfort szoba épülete

Forrás: saját fotó

Ha összességében beszélünk az Erdei Iskola férőhelyéről akkor összesen 60 fő számára tud szállást biztosítani az objektum. A „*hostel*” típusú szobák kisebb csoportok számára alkalmasak, emeletes ágyakkal felszereltek, 4-8 férőhelyesek, közös fürdőszobák tartoznak hozzájuk (17. ábra). Viszont ezek is komfortosan be vannak rendezve és tágasak.

17. ábra. Hostel szoba

Forrás: saját fotó

Az épületben egy nagy méretű közös konyha található, ami teljesen fel van szerelve. A konyha tűzhellyel, sütővel, mosogatógéppel és hűtőszekrénnel ellátott. Maga az Erdei Iskola területe is nagy, nem csak az épülete. Az udvaron számos lehetőség van a kikapcsolódásra, továbbá szórakozási lehetőségekre. Az udvaron található egy sütésre, főzésre kialakított, fedett tűzhely (18. ábra), valamint sporteszközök is találhatóak, mint például a pingpong asztal.

18. ábra. Sütés főzésre alkalmas helyszín

Forrás: saját fotó

Egy nagyobb, körülbelül 30 fő befogadására képes és egy kisebb – kb. 15 fő számára – előadóteremmel rendelkezik. Az udvaron egy 60 fő befogadására képes filagória található (19, ábra).

19. ábra. Filagória

Forrás: saját fotó

Az épületben még található egy pihenőszoba is. Szanyi Livia szerint *“Tökéletesen megfelel. Sőt akár egyszerre több turistacsoportot is lehetőségünk van fogadni.”*

Az Erdei Iskola területén számos programot kínálnak és szerveznek diákok, gyerekek vagy akár felnőttek számára is. Ezekkel a programokkal Birtók Vanessza és Szanyi Livia ismertették minket, hogyan is zajlanak milyen jellegűek vannak és ki szervezi őket. Ezen a program terven látható milyen lehetőségek közül lehetett választani az eddigiekben (20. ábra)

20. ábra. Programterv

Forrás: facebook.com/nagydobronyierdeiiskola

Ezen kívül már korábbi éves programterv is jelen volt, 2022-ben a „Nagydobronyi Erdei Iskola és Kutatóbázis éves és választható programjai” nevű kiadvány, amelyben le vannak írva részletesebben a programtervek. Ezt leginkább gyerekek számára tervezték mivel 6-11 osztályosok számára vannak leírva benne a programok. Különböző kinti sport, ügyességi és oktatási játékok vannak jelen a

kiadványban például: *“Amatőr csillagász programok” Az éjszakai égbolt vizsgálata távcső segítségével*”.

Lehetőség van különböző szabadidős tevékenységek végzéséhez alkalmas eszközök bérbevételéhez (vagy kölcsönzéséhez) is, mint például íjak, asztalitenisz asztal, röplabda pálya, társasjátékok, kenuk és csónakok.

Birtók Vanessza elmondása szerint, *“a helyszín tökéletesen alkalmas iskolás csoportok, baráti társaságok, családi rendezvények, munkaközösségi csoportok programjainak szervezésére egy- vagy akár több napra is. Remek lehetőség táborok szervezésére is.”*

Szanyi Livia elmesélte milyen tevékenységeket szoktak bevonni ezekbe a programokba *“Pár perc sétára található a Latorca mellékága a Szernye-kanális, ami remek lehetőséget biztosít a kenuzásra. Bázisunk egy védett terület kellős közepén a Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum- szívében helyezkedik el, ahol túrákat is lehet szervezni. Rengeteg védett Ukrajna Vörös Könyvébe sorolt növény és állat élőhelye”* (21-ábra).

21. ábra. Kenuzás

Forrás: Szanyi Livia

Kitértünk a helyi hagyományokra is, hogy mennyire vannak jelen, illetve megvalósítható-e, hogy olyan programoknak sikerüljön a megszervezése, amiben bele

vonják ezeket. Nagydobrony több helyi hagyománnyal rendelkezik, amely több ember számára is vonzó lehet egy látogatás során.

Birtók Vanessza szerint *“Az Erdei Iskola a település lakott területen kívüli részen helyezkedik el, így tehát leginkább úgy lehet a hagyományokkal és kultúrával fejleszteni, ha a megszervezett program tartalmazza a település bemutatását is.*

Érdemes lenne bemutatni a helyi néphagyományokat, a nyelvjárást, a jellegzetes viseletet, és az ott élők ragaszkodását mind ezekhez az értékekhez.” Tehát érdemes olyan programot szervezni, ahol bele vonjuk a falusi életet és megtekintésre kerül majd minden helyszin, illetve közelebből megismerhetik így a látogatók a falusi életet és maga Nagydobrony hagyományaival és kultúrájával is megismerkedhetnek egy ilyen program során.

Szanyi Líviától pedig megtudtuk, hogy van is jelen már ilyen program, ami bele vonja a helyi szokásokat *“ Nagydobrony egy gazdag hagyományú település. Idén márciusba tervezzük a IV. Kockás kotuliliom túránk megvalósítását is, amely igazi helyi sajátosság, hiszen nem messze tőlünk nyílnak ilyenkor a védett, ritkaságnak számító Mocsári kockásliliomok, amelynek sokféle sajátos neve van nálunk „paptöknek” nevezik. Magát az erdőnket Gyertyános-tölgyes társulások alkotják, amely településünk címerében is szerepel. Kis területen sokféle társulástípus megtalálható – erdei, réti, vízi, ártéri – amely rengeteg lehetőséget adhat a helyi sajátosságoknak. A bázis felszereltsége pedig helyi kulturális, gasztronómiai turizmusnak tökéletes lehetőséget ad.*

A kultúra, illetve a helyi hagyományok bevonása mindenképp fontos egy ilyen helyszínen, mivel maga Nagydobrony több sajátos hagyománnyal és látnivalóval rendelkezik. Jelenleg olyan program még nem volt, ahol bele vonják a konkrét Dobronyi hagyományoknak a jelenlétét, mint például a seprűkötés, a helyi Nagydobronyi paprika bemutatása vagy akár a helyi népviseletet is érdemes bemutatni és beszélni róla. A Nagydobronyban lévő látnivalóknak a bemutatására is lehet hangsúlyt fektetni egy programtervben, mivel ezek szintén vonzó programok lehetnek egy ismeretlennek.

A terveket tekintve több céljuk is van az elmondottak alapján, amelyek jelenleg is folyamatban vannak. A legfőbb cél jelenleg is folyamatban van, a bázis teljes kiépítésének befejezése és további fejlesztése. Több csoport fogadása és számos programnak a megszervezése, valamint a lebonyolítása is tervben van. Szanyi Lívia elmondása szerint sok program van és jelenleg is szerveznek rendszeresen ide

rendezvényeket, iskolai gyakorlatokat, viszont ezeket mindenképp lehetne fokozni és nyitottak továbbra is több mindenre.

Szanyi Livia elmondta számunkra, hogy az egyik legközelebbi tervük a kenu háznak a létrehozása, erre több szempontból is szükség lenne mivel jelenleg nem tudják hol tárolni a kenukat. A kenuknak a kihasználása nagy élmény az ide látogatók számára minden korosztálynak ezért akár több kenura is szükségük lehetne a későbbiekben, ha egy nagyobb csoport lenne jelen. Tervben van a továbbiakban is különböző kenu programoknak a megszervezése mivel ez több korosztály szempontjából egy vonzó szórakozási program (22. ábra).

22. ábra. Gyerek kenuzás

Forrás: Szanyi Livia

A látogatókat tekintve, a 2023–2024-es tanévben több mint 800 fő jelentkezett be az Erdei Iskolába. A látogatókról is megkérdeztük, hogy van a statisztikájuk, illetve mikor forgalmasabb az intézmény.

A Covid kitörésekor került átadásra az épület, ami a tömeges programok rendezését megnehezítette. A tavalyi év folyamán több mint 800 látogató volt. A nyári

és a tavaszi szezon nálunk a legmozgalmasabb, így még a 2025-ös évre nem tudok statisztikát mondani.

Ez a szám általában iskolás csoportok, koledzsből érkezők és a főiskola tanulói, valamint vendégei. Ettől a számtól csak többre számítanak a továbbiakban a helyzet ellenére is, mivel gyakorlatilag egyre több lehetőségek alakítanak ki az Erdei Iskolában. A háború ellenére is jelen vannak a látogatók és a továbbiakban is előre haladnak, folyamatosan érkeznek csoportok akár nyári táborok és minden évben a biológia szakon lévő diákok is részt vesznek az Erdei Iskola életében.

A látogatás során próbáltunk minden olyan hiányosságot is felmérni, amelyeknek szükség lenne a későbbiekben a fejlesztésére. Ezekről a fejlesztési lehetőségekről tájékoztatott minket Szanyi Livia és Birtók Vanessza.

Az első úgymond hiányosság vagy probléma az internet, illetve a térerő a helyszínen. Egy “fekete lyuknak” is nevezhető az Erdei Iskola, mivel csak részleges helyen van internet vagy térerő. A látogatásom során már épp javítás alatt volt az internet ellátás, de az időjárás és a nagy fák többször is megrongálják a vezetékeket és nehéz a helyszín elhelyezkedése miatt ezeknek a dolgoknak a megjavítása.

Jelenleg az étkeztetést nem tudják biztosítani a helyszínen, azt a vendégeknek önállóan kell megoldani, amire tökéletes lehetőségeket biztosít az épület infrastruktúrája. Teljesen jól felszerelt ilyen szempontból, a konyha és minden megtalálható benne, viszont érdemes lenne nagyobb csoport érkezésekor megoldást találni erre, hogy ne önállóan készítsék az étkezést a vendégek.

Emellett a főúttól egy kb. 2 kilométeres erdei út vezet el a helyszínig, amely megnehezíti a nagyobb buszok és járművek közlekedését. Talán ezek felfejlesztésére lenne igény, viszont ezek sem jelentettek eddig akadályt a látogatóknak. A helyszín megtalálása nem egyszerű az új vendégek számára, mivel a GPS sem megfelelően vezet ide az érkezőket ezért ebből a szempontból is szükség lenne valamilyen megoldásra. Egy útmutató tábla elhelyezése a faluban egy látható helyszínen vagy akár az Erdei Iskola vezető úthoz, ahol le kell fordulni megfelelő lenne. Ebben pedig egy egyszerű leírás vagy térkép sokban segítené a látogatókat a megtalálás szempontjából. Lehetséges lenne reklám plakátot kihelyezni Nagydobronyban vagy a közelében. Ezeknek a plakátokat/reklámokat pedig figyelemfelkelő fényképpel vagy QR-kóddal ellátni az érkezők számára. Véleményem szerint ez is segíthetné az ideérkezőket a helyszín megtalálásában,

A programok megszervezését tekintve felvettem, hogy mennyire lenne lehetőség egy bicikli túrának a kialakítására. Teljes mértékben nyitottak erre, illetve kivitelezhető is lehetne véleményük szerint, bár ebből a szempontból szükség lenne az Erdei Iskolának kerékpárokra. Tehát ez is egy fejlesztési lehetőségnek mondható az Erdei Iskolában. Saját kerékpárral viszont teljes mértékben kivitelezhető a helyszínen és a tárolást tekintve is van hely erre.

A kenuzást tekintve is szükség van fejlesztési lehetőségekre kapacitást tekintve, bár a kenuház igénylésének létrehozása már folyamatban van. Jelenleg 5 darab kenu áll rendelkezésre, amelyekben összesen 15 személy fér el. Tehát egy nagyobb csoportnak már a kapacitás kevés ehhez. Ezen kívül még 1 darab csónak is rendelkezésre áll.

Birtók Vanessza elmondta nekünk, hogy az Erdei Iskola különböző programok kialakítására teljes mértékben megfelel, hiszen a területen lehetőség van: szállásra, étkezésre, kinti sütögetésre, sportra, kenuzásra, csónakázásra és egyéb programok szervezésére. Sőt akár nagyobb akár nagyobb csoportoknak az elszállásolására is alkalmas a helyszín a kapacitása miatt.

A programtervek kialakítását tekintve is tettünk fel pár kérdést a vezetőknek, hogy mennyire nyitottak erre vagy esetleg van-e már ilyen lehetőség. Elmondásuk szerint jelenleg is vannak a területen állandó programok, amelyekre lehet regisztrálni, de az előre meghatározott időpontokon kívül is tudnak csoportot fogadni és a korosztályhoz megfelelő programot kínálni. Birtók Vanessza elmondta nekünk, hogy jelenleg is terveznek különböző programokat, amelyeknek a megbeszélése, tervei folyamatban vannak.

A programterv kialakítását tekintve pedig teljesen nyitottan állnak hozzá bármilyen ötletekhez egyeztetés után. Birtók Vanessza és Szanyi Livia véleménye szerint nagyon sok lehetőség van az Erdei Iskolában ilyen szempontból mivel kapacitást, elhelyezkedést tekintve is megfelel, illetve az infrastruktúrája is megfelelő a programtervek kialakítására és megszervezésére.

V. LEHETSÉGES TURISZTIKAI PROGRAMTERVEK ISMERTETÉSE

A kutatás egyik fő célja az volt, hogy programtervet készítsük, amelynek lehetséges lenne a megvalósítása a Nagydobronyban található objektumokban. A programterv megtervezése során igyekeztünk minden szempontot figyelembe venni, melyik objektumok válasszuk ki, milyen programokat illesszünk bele és jelenleg mi az ami megvalósítható, de egyaránt vonzó is lenne a diákok számára. A mélyinterjú elkészítése során Birtók Vanessza segítségünkre volt és több tanáccsal ellátott a megtervezésben.

6.1. Kerékpártúra Nagydobronyban és környékén

A túra megtervezése során a legfőbb indok az volt, hogy bele vonjuk az aktív turizmust és ezt kombináljuk a falusi turizmussal. A célközönség egy diák csoport tehát ezért fontos az aktív turizmus része mivel ez a legvonzóbb ebben a korosztályban. Egy kerékpártúrának a létrehozása az elsődleges cél, amelyben még szerepelne egy kenuzási program, így ötvözve az aktív turizmus több típusát is.

A túra legfőbb helyszínei Nagydobrony és látnivalói, valamint Munkács azon belül a Munkácsi vár.

Az első nap erre megfelelő módon történne meg a bicikli túra megvalósítása először Beregszászból történne az indulás Nagydobronyig azon belül az Erdei Iskola helyszínéig. Ezen a napon történne meg a helyi Nagydobronyi látnivalóknak a megtekintése, ami magába foglalná a helyi hagyományoknak és kultúrának a megismerését. Igyekeztünk minden olyan látnivalót részesíteni a programba, ami fontos szerepet játszik a falu életében. A nap további részében pedig ismét egy aktív program zajlana le, a kenuzás a helyi mocsárban a horgásztanya meglátogatását követően. Ez a program szintén aktuális a helyszin megismerését, valamint a korosztályt célzását tekintve. A horgásztanya látogatása során a helyi szürkemarhák meglátogatása is képezné a programot. Ez alapján is elmondható, hogy nagy hangsúly lett fektetve az aktív turizmusra mivel ez a túra fő alappillére.

Bár a kerékpártúra itt nem fejeződne be, mivel végig jelen lenne a helyszínen lévő látnivalók megtekintése során is egyaránt.

A második napon történne meg a kerékpár túránk második fele, amikor a Munkácsi várig, történne meg a kerékpár túra, amely egy fiatal csoportnak pont megfelelő távolságtétel. A Munkácsi vár nagy népszerűséggel rendelkezik, valamint a kerékpárral való odaérkezés alatt is több látnivalóval találkozhatnak a diákok.

A választott szállás az Erdei iskola Nagydobronyban mivel egy főiskolás csoportról lenne szó és az Erdei iskola pont erre a célra van fenntartva, hogy az ilyen programok esetén lehetséges legyen az igénybevétele. A reggelik és a vacsorák a szálláshelyen lesznek megvalósítva, amely közös sütés főzéssel történne meg. Természetesen a résztvevők segítségével, hogy ezzel is bővebb betekintést nyerjenek a falusi életmódra.

Mivel aktív turizmus, igyekeztünk elkerülni a busz jelenlétét és végig kerékpárral és gyalog megközelíteni a látnivalókat egyedül a haza út történne busszal.

A programokat tekintve teljes mértékben sikerül megismerniük Nagydobronyt és látnivalóit a résztvevőknek, így bővebb betekintést nyerhetnek majd a falusi turizmusba is. Természetesen jelen van a szabad program is az Erdei iskola helyszínén, mivel több kinti szórakozási lehetőségéből lehet választani a diákok számára és a fiatal célközönséget tekintve ez megfelelő helyszín számukra több szempontból is.

A kulturális látnivalók leginkább kiegészítő programoknak tekinthetőek a túra során mivel az aktív turizmust tettük előtérbe. Az utazás szezonálisnak mondható, mivel az időjárás fontos tényező egy kerékpártúra megvalósítása során, májustól-szeptemberig megvalósítható. Maximum 15 fős létszámmal, mivel a kenuk kapacitása 15 főre alkalmas, illetve a kerékpártúra 15 fővel normális sebességgel valósítható meg. Maga a túra időtartama 3 nap, amelyet helyi professzionális idegenvezető kísér majd végig. A diákok pedig minden nap a fix szálláshoz térnek majd vissza, a programok után.

Táblázat 1. Nagydobrony turisztikai vonzerőinek értékelése

Nagydobrony turisztikai vonzerői	Főbb turisztikai látnivalók
----------------------------------	-----------------------------

Természeti értékek:	• Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátum • Nagydobronyi horgásztanya
Történelmi és kulturális értékek:	• Református templom • Magyar ház • Nagydobronyi Rózsakert • I. világháborús emlékmű • Paprikafűző asszony szobor
Egyéb turisztikai lehetőségek:	• Helyi hagyományok • Kenuzás

Forrás: saját szerkesztés

Ajánlott utazási időszak:

- Tavasz: ilyenkor kellemes az időjárás a kerékpározáshoz
- Nyár: vízi sportok, szabadtéri programok

Táblázat 2. A túrában szereplő objektumok értékelése

	Objektumok neve	Értékelési kritérium	Vonzerő szintje	Közlekedési hozzáférés	Tartózkodási idő
1.	Munkácsi vár és múzeum	kulturális vonzerő	magas	közepes	60-90 perc
2.	Református templom	kulturális vonzerő	közepes	kiváló	20 perc
3.	Magyar ház	kulturális vonzerő	közepes	kiváló	30 perc
4.	Rózsakert	természeti vonzerő	közepes	kiváló	30 perc
5.	Paprika fűző asszony szobra	kulturális vonzerő	közepes	kiváló	20 perc

6.	Horgásztanya	természeti vonzerő	magas	jó	30-60 perc
----	--------------	-----------------------	-------	----	------------

Forrás: Saját szerkesztés

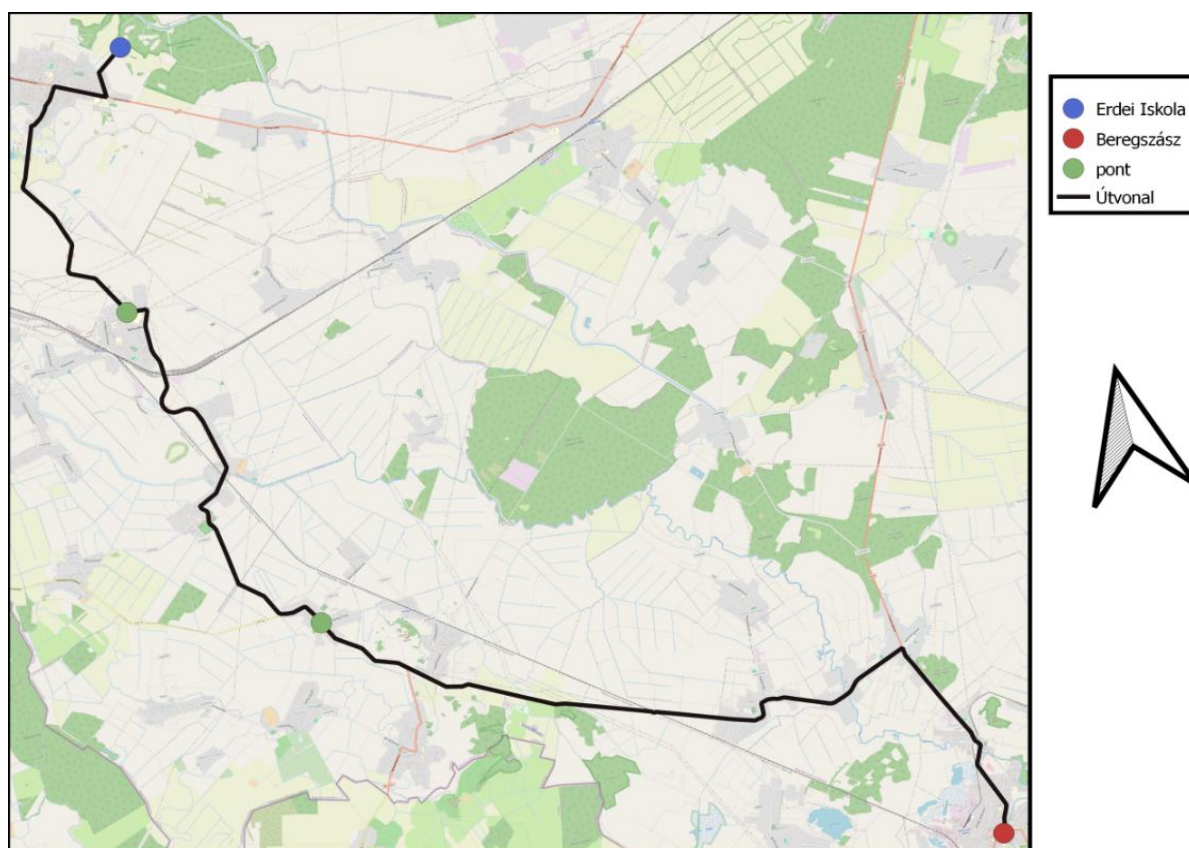
A TÚRA KÖZLEKEDÉSI ELLÁTÁSÁNAK BIZTOSÍTÁSA

Az első nap útvonala: Beregszász-Nagydobrony látnivalói- Horgásztanya

Második nap útvonala: Nagydobrony- Munkács

Harmadik nap: Nagydobrony-Beregszász, hazaútazás

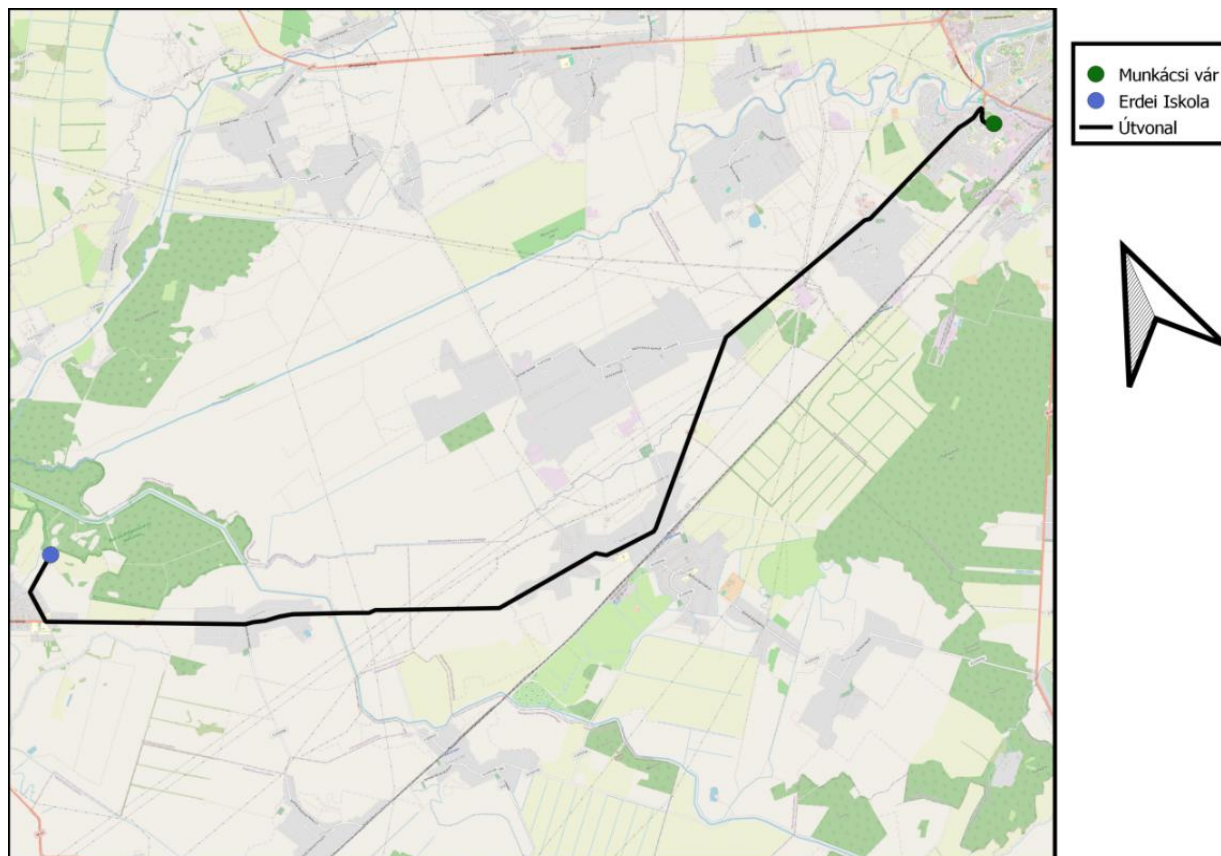
Az út kialakítása teljes mértékben egy megfelelő tempóban történt meg, ami egy diák csoport számára ideális több megállóval. Beregszászból indulva két nagyobb megálló lesz kialakítva. A térképen látható, (23.ábra) Botrágyon és Bátyúban található a két hosszabb idejű megálló.

23. ábra. Beregszász–Nagyobrony

Forrás: Saját szerkesztés

A kerékpát úránk második napján Munkácsra történik az utazás a diákok számára, ahol megtekintik a Munkácsi várat. Szintén megálló tartalmával zajlik majd le a kerékpár túra. A több idejű megálló Csongor településen fog le zajlani (24. ábra).

24. ábra.

Forrás: Saját szerkesztés

Táblázat 3. Utazás leírása

Nap	Útvonal leírása
1. nap	Beregszász (indulás nagydobronyba biciklivel) (7:00) (43km) 7:45 – Megálló Kaszonyban 8:50 – Megálló Battyúban 11:00 – Érkezés Nagydobrony Erdei iskolába, szálláshely elfoglalása 13:15 – Indulás Nagydobronyba biciklivel (falusi látnivalók megtekintése (bővebb betekintés a falusi életbe látnivalók) (3 km) 15:30 – ig látnivalók megtekintése 15:40- Visszatérés az Erdei Iskolába – frissítés, pihenő

	16:20 - Indulás kenuzni 17:15 – Horgásztanya megketintése 18:00 – Indulás vissza kenu+ séta 18:45 - Visszaérkezés az Erdei Iskolába – lezárás, szabadprogram
2. nap	Nagydobrony (reggeli és indulás) (8:00) – (9:00) 10:00 (indulás Munkács, biciklivel) 11:30 – Pihenő Csongornál 12:00 érkezés Munkács (városnézés a központon, utána ebéd, munkácsi vár) 14:30 (indulás Nagydobronyba) - 17:30 (érkezés Nagydobronyba, vacsora, pihenés) (50 km)
3. nap	Nagydobrony (reggeli) (8:00) (9:00) – Beregszász (10:00)

Forrás: Saját szerkesztés

A TURISTÁK PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSE

1. nap

7:00 – Beregszász indulás Nagydobronyba biciklivel
7:45 – Megálló Botrágy
8:50 – Megálló Bátyúban
11:00 – Érkezés Nagydobrony Erdei iskolába, szálláshely elfoglalása
12:00 Ebéd az Erdei Iskolában
13:15 Indulás Nagydobronyba biciklivel
13:30 - Megálló a Református templomnál – rövid ismertető, fotózás
14:00– Paprikafűző asszony szobrának megtekintése – beszélgetés a történetéről
14:30 - Látogatás a Magyar Házba – kiállítás, helyi kultúra
15:10 – Rózsakert megtekintése
15:40- Visszatérés az Erdei Iskolába – frissítés, pihenő
16:20 – Indulás kenuzni (szomszédos vízfelülethez / szervezett kenus helyszín)nap
16:30 – Kezdő szintű kenuzás oktatóval – kb. 45 perces vízi élmény+ séta
17:15 – Horgásztanya megketintése

18:00 – Indulás vissza kenu+ séta
18:45 – Visszaérkezés az Erdei Iskolába – lezárás, szabadprogram
19:00 – Vacsora (közös főzés)
19:00 – Szabadprogram kinti szórakozási lehetőségek

10:00 – Indulás Munkácsra biciklivel vár és múzeum megtekintése idegenvezetővel
11:30 – Pihenő Csongornál
13:00 – Érkezés Munkácsra
13:00–Ebéd, Rákóczi Pince étterem
14:00-15:30 - ebéd Munkácsi vár és múzeum megtekintése idegenvezetővel
15:30 - Indulás vissza az Erdei iskolába
18:00- érkezés vissza Erdei iskolába
19:00- Szálláshelyek elfoglalása, vacsora
19:00. 21:00 Tábortűz, vacsora, közösségi program

2. nap

8:00 – Reggeli az Erdei iskolában
10:00 – Indulás Munkácsra biciklivel vár és múzeum megtekintése idegenvezetővel
11:30 – Pihenő Csongornál
13:00 – Érkezés Munkácsra
13:00–Ebéd, Rákóczi Pince étterem
14:00-15:30 - ebéd Munkácsi vár és múzeum megtekintése idegenvezetővel
15:30 - Indulás vissza az Erdei iskolába
18:00- érkezés vissza Erdei iskolába
19:00- Szálláshelyek elfoglalása, vacsora
19:00.- 21:00 Tábortűz, vacsora, közösségi program

3. nap

8:00 - Reggeli az Erdei iskolában
9:00 - Kiköltözés a szálláshelyről
10:00 - Indulás Beregszászba
11:00 - Érkezés Beregszászba

A TÚRA TECHNOLÓGIAI DOKUMENTÁCIÓJA

Útvonal neve: Kerékpár túra Nagydobronyban

Adminisztratív központja: Nagydobrony

Közlekedési mód: busz, kerékpár, kenu

A túra főbb pontjai: Beregszász, Nagydobrony, Munkács.

Túratípus: aktív, falusi turizmus

Távolság: 43 km busszal, 96 km biciklivel

A túra időtartama (napokban): 3 nap

Csoportok száma: 1

Összes diák az útvonalon: 15

Összes éjszaka (szállás alapján): 2 éjszaka

Szolgáltatások: szálláshely, étkezés, látnivalók megtekintése, falusin élet megismerése, Ételek készítése, kerékpározás, kenuzás.

A túraterületek rövid leírása:

1. Beregszász

A II.Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar főiskola parkolójából indulunk el kerékpárral Nagydobronyba. Ez összesen 43 km lenne, nem túl gyors tempóval és több megállóval.

2. Nagydobrony

Nagydobrony a legnagyobb magyarlakta település Kárpátalján és számos látnivalóval, sajátos kultúrával és hagyományokkal rendelkezik. A kerékpár túra megvalósítása során igyekeztünk a fontosabb látnivalókat részesíteni a túrában. Elsősorban megtekintésre kerül a Nagydobronyi Református templom, amelynek elengedhetetlen a megtekintése. A Nagydobronyi Református templomban található az I. világháborús emlékmű, amelyet szintén megtekintenek. Ezután nem messze található a Paprikafűző asszony szobor, aminek azért szintén fontos a meglátogatása mivel nagy hagyományőrző tevékenységnek számít napjainkban is a paprikafűzés Nagydobronyban. Ezt követően megjelennek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola objektumainak a meglátogatása. Ebbe bele tartozik először a Nagydobronyi Magyar Háznak a megtekintése. Megtekintése során a diákok még több ismeretet szerezhetnek a falusi tárgyakról, népviseletről, bútorokról, amelyek ki vannak állítva a

Magyar Házban. Végül a Rózsakert megtekintése kerül sorra, ami szintén a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola objektuma közé tartozik. Ez szintén érdekesség lehet a diákok számára mivel összesen 64 féle magyar nemesítésű rózsza található a gyűjteményben.

A Nagydobronyban található látnivalók megtekintése közé tartozik még a Horgásztanya, amelyet kenuk segítségével tekintenek majd meg a diákok. Ez a helyszín kifejezetten egyedi lehet sok ember számára, mivel szürkemarhák tartásával is foglalkoznak a helyszínen, ami igazán egyedi Kárpátalján.

3.Munkács

A kerékpár túra során az első napon megtekintésre kerül majd a Munkácsi vár, ami igazán nagy népszerűséggel rendelkezik. Itt idegenvezetővel sikerül megismerniük a diákoknak a Munkácsi vár történelmét, sajátosságait és kiállításait. A helyi Rákóczi Pince étteremben történik majd meg az ebéd ahol megkóstolhatják a diákok a helyi ételeket. A városnak a megtekintésére nem lesz bővebben alkalom a túrában viszont a kerékpározás alatt bővebből megismerhetik a várost.

6.2. Hagyományörző program Nagydobronyban

A hagyományörző Nagydobronyi programot számos vonzó lehetőséggel rendelkezik a diákok számára. Bár ezek a programok minden korosztályt megragadnak a megfelelő létrehozás alapján. A hagyományörzés és kultúra további ismertetése az emberekkel diákokkal összeköti újra az embereket egymással és elődeinkkel.

Legnagyobb célja a programnak, hogy a diákok betekintést nyerjenek olyan programokba, amelyek ismeretlenek vagy már nem mindennapiak számukra és megismerjék a falusi élet és hagyományainak szépségeit. Főbb cél, hogy a kézművességi programokat is megtapasztalják a kizárólag helyi alapanyagokkal és helyi emberekkel, akik teljes mértékben át tudják adni ezeknek a dolgoknak az értékét és szépségeit.

A program során a résztvevők több jellegű tevékenységgel ismerkedhetnek meg, amelyek során mindenki megtalálja számára azt, ami a legvonzóbb számára. Ezek olyan programokat foglalnak magukba, mint a helyi paprika fűzésnek a megismerése. Ez egy kihagyhatatlan program az Erdei iskolában, mivel Nagydobrony a híres paprikájáról ismert. Ezáltal pedig a diákok gyakorlatban is kiprobálhatják és

megtekinthetik a folyamatát a paprika fűzésnek. További programként jelen van a seprűkötés, amely szintén egy igazi falusi tevékenységnek mondható. Ebben is teljes mértékben részt is vehetnek a diákok és megismerhetik a folyamatokat. Az egyik legizgalmasabb része a napnak pedig a közös kenuzás a nem messze található holtágon. Ez egy igazán izgalmas tevékenység a fiatalok számára mivel mindenki kipróbálhassa a kenuzást a helyszínen és megtekinthetik a helyi szürkemarhákat, ami igazán egyedülálló és ritkaság a tartása Kárpátalján. Ez

A közös főzés pedig elengedhetetlen program lesz a továbbiakban, mivel ebben mindenki ki tudja venni a saját részét. A program lényege, hogy segítség által saját maguk előkészítik az ételeket a diákok. Ez magába foglalja a bográcsban való főzést, szallona sütést, illetve a fánk sütést. Ezeknek az elkészítése után megtapasztalhatják a helyi ízeket a diákok, megismerhetik a helyi recepteket és teljes mértékben bekapcsolódnak a helyi hagyományok értékeibe.

Természetesen olyan szórakozási lehetőségekből is választhatnak a diákok, amelyek kinti sport játékok, ilyen akár a ping-pong, tollas játékok, röplabda. A nap végén pedig a közös vacsora elkészítése után tábortűzzel záródna az este folytatása, ahol csapatépítő játékoknak is lehetőség van a bevonására.

Maga a program az végig az Erdei Iskola területén fog megtörténni és egy éjszakai programot foglal magába. Az Erdei Iskola teljes mértékben megfelel erre a célra, mivel a helyszín úgy van kialakítva, hogy minden eltervezett tevékenységnek megfelel. A közlekedést tekintve a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola parkolójából történne az indulás és a diákok már reggeli időben megérkeznének Nagydobronyba az Erdei Iskolába, ahol kezdetét vetnének a hagyományőrző napnak.

A programterv szezonálisnak mondható abból a szempontból mivel a kinti programokat tekintve például főzés, kinti sportok, miatt ez télen nem igazán aktuális és élvezhető lenne a diákok számára. A diákok számát tekintve maximum 30 személyes csoportról lenne szó, bár az Erdei iskola kapacitása teljes mértékben megfelel több főre is a programokat tekintve kényelmesebb a szervezőknek, illetve így minden diák érkezik részt venni a kézműves tevékenységekben

A TURISTÁK PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSE

1. nap

- 8:00 – Beregszász indulás Nagydobronyba
- 9:00 – Érkezés Nagydobrony Erdei iskolába, szálláshely elfoglalása
- 9:00- reggeli a helyszínen
- 10:00 – paprika fűzés megismerése, elsajátítása.
- 11:30 – közös ebéd készítése
- 12:30– ebéd
- 13:30- Indulás kenuzni (szomszédos vízfelülethez)
- 13:45 - Kezdő szintű kenuzás oktatóval – kb. 45 perces vízi élmény+ séta
- 14:40 – Horgásztanya megtekintése
- 15:30 – Indulás vissza kenu+ séta
- 16:40- érkezés vissza Erdei iskolába
- 17:00- Programválasztás: közös főzés, seprűkötés
- 19:00- Vacsora
- 20:00- Tábortűz, közösségi program

2. nap

- 8:00 - Reggeli az Erdei iskolában
- 9:00 - Kiköltözés a szálláshelyről
- 10:00 - Indulás Beregszászba
- 11:00 - Érkezés Beregszászba

A TÚRA TECHNOLÓGIAI DOKUMENTÁCIÓJA

Útvonal neve: Hagyományőrző program Nagydobronyban

Adminisztratív központja: Nagydobrony

Közlekedési mód: busz, kenu

A túra főbb pontjai: Beregszász, Nagydobrony.

Túratípus: falusi turizmus

Távolság: 86 km busszal,

A túra időtartama (napokban): 2 nap

Csoportok száma: 1

Összes diák az útvonalon: 30

Összes éjszaka (szállás alapján): 1 éjszaka

Szolgáltatások: szálláshely, étkezés, hagyományőrző kézműves programok, falusi élet megismerése, ételek készítése, kenuzás.

A túraterületek rövid leírása:

Beregszász

A II.Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar főiskola parkolójából indul az autbusz reggel 8:00 kor. Összesen 43 km útmegtétele után legkésőbb 9:00 kor lenne az érkezés a Nagydobronyi Erdei Iskolába.

Nagydobrony

Nagydobrony a helyi hagyományait és kultúráját tekintve több szempontból is megfelel ennek a programtervnek. Elsősorban megemlíthető, hogy az egyik legnagyobb magyarlakta település Kárpátalján ezért nem véletlenül rendelkezik régi Magyar hagyományokkal. A program során úgymond egy programvezető lesz a diákok számára, aki mesél bővebben Nagydobronyról, hagyományairól, kultúrájáról. Mesél számukra ezen kívül a helyi palóc nyelvjárásról, amelyen évente részt vesznek egy Palóc Világtalálkozón. A Nagydobronyi Magyar népviseletről is bővebb betekintést nyerhetnek és bemutassa a diákok számára.

Az Erdei Iskola területén lesznek elszállásolva a diákok, amely a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tulajdonában lévő objektum. A diákok számára szintén teljesen megfelelő szálláshely, akár kapacitást tekintve és felszereltséget is a szórakozási lehetőségeket tekintve. Különböző kinti programok lehetőségét vehetik igénybe: ping-pong, tollas játék, esti tábortűz. A közös főzés jelenlétét tekintve is minden felszereltség meg van hozzá, benti és kinti lehetőség egyaránt. Elhelyezkedését tekintve az erdőben található így teljesen teljesen élvezhetik a természet szépségeit. fontos szempont a program során, hogy a diákok kikapcsolódjanak, mobiltelefonok és internet nélkül is jól tudják magukat érezni egymás társaságában.

Paprika fűzés

Nagydobronyban a paprika egy helyi szimbólumnak számít és erről ismert a település. A helyi paprikát számos településen értékesítik mivel fontos összetevője a magyar ételeknek. A program során először egy rövidebb ismertetőt kapnak a diákok a helyi

paprikáról, hogyan termesztik, milyen fajták vannak és az egész folyamatát a termesztéstől az értékesítésig. A továbbiakban lehetőségük lesz kipróbálni, illetve elsajátítani a paprika fűzésnek a technikáját, ami egy nagyon jó hagyományőrző kézműves program a résztvevőknek.

Közös főzés

A program során a diákok végig részt vehetnek az ételek elkészítésében. Ez a program azért kiváló, mivel bekapcsolódhatnak a diákok a falusi ételek kifinomult ízeibe. Az első ebéd elkészítése során egy kinti bográcsban történő babgulyást készítenek el szakácsok segítségével, ami egy igazi magyar étel. A program során igyekeztünk végig magyar hagyományos ételeket kiválasztani a program jellegét tekintve.

Az ebéd elkészítése során egy fánk sütés is jelen lesz ami szintén egy érdekes folyamat és ezáltal elsajátíthassák a diákok ennek is a technikáját, ezek a tevékenységek választhatóak a diákok számára, hogy melyik szimpatikusabb számukra.

Végezetül a vacsora egy szalonnasütést fog magába foglalni, ami egy igazi kinti falusi programnak mondható. Fontos a helyi termékek jelenléte az ételek hozzávalójaként: helyi zöldségek, paprika, szalonna, lekvár. Az Erdei Iskolában nagyon jól kialakított erre a helyszín, saját filagóriával és sütési lehetőséggel rendelkezik.

Kenuzás a holtágon

Az Erdei iskolában találhatóak kenuk, amelyek által lehetőség van egy kenuzásra a diákok számára. A szálláshelytől nem messze található helyszínen lehetőség van a kenuzásra a holtágon. Ez egy szintén nagyszerű program a természetben való idő eltöltésével. Nem túl nagy távolságra található a Horgásztanya ahol szürke marháknak a tartásával foglalkoznak. (23.ábra)

25. ábra. Szürke marhák

Forrás: Szanyi Livia

Ez egy egyedülálló dolog Kárpátalján, mivel összesen csak két helyszínen tartanak szürke marhákat Kárpátalján. A megtekintésük után közös séta és kenuzás által térnek vissza a diákok a szálláshelyükre.

KÖVETKEZTETÉSEK

A munka során szeretnénk volna bemutatni Nagydobronyt leginkább turisztikai szempontból és feltárni hagyományait és kultúráit. Legfőbb része pedig az volt a munkánknak, hogy feltárjuk azokat a lehetőségeket, amelyek turisztikai szempontból megvalósíthatóak lehetnek, az Egán Ede Szakképzési Centrumban, illetve az Erdei Iskolában. A végére érve pedig az összesített információkból sikerült egy javaslatot alkotnunk milyen programterv megtervezése lenne megvalósítható az adottságok által.

A mélyinterjú elkészítését követően több kérdésre is választ kaptunk, amelyek segítségünkre szolgáltak a munkában. Elsősorban maga Nagydobronyról is kaptunk információkat és tanácsokat, hogy mi az, ami vonzó lehet a vendégek számára ideérkezésükre. Itt ismertették velünk a helyi látnivalókat: Református templom, Magyar Ház, emlékművek, illetve a latorca menti kenuzásra is felhívták a figyelmünket, hogy érdemes egy kenu programot is megterveznünk.

Az interjú alatt kiderült, milyen lehetőségeket látunk a két objektumban. Az Egán Ede Szakképzési Centrum megvizsgálását követően arra a véleményre jutottunk, hogy igazán jól felszerelt helyszínről beszélünk és az oktatást tekintve egy kiemelkedően jó intézmény, viszont a turisztikai szempontokat megvizsgálva nem láttunk konkrét potenciált turisztikai programok vagy kirándulások megvalósítására. A legfőbb céljuk a továbbiakban elsősorban, hogy Ukrajna által elismert diplomákat tudjanak adni az itt tanulóknak. Ezen kívül pedig kíváncsiak voltunk vannak-e fejlesztési lehetőségek tervben és mivel fontosnak tartják a régi hagyományok ápolását, ezért tervben van egy kemence építése, amely lehetőséget biztosít a későbbiekben az itt tanulóknak a kihasználására. Az intézményben már valósult meg hagyományőrző nap a diákok számára, amelyen olyan programok jelentek meg mint például a paprikafűzés, szőnyegszövés, csigatészta készítés.

Az Erdei Iskola megvizsgálása során szintén az interjú segítségével értük el az eredményeinket. Összeségében elmondható, hogy az intézmény teljes mértékben jó úton halad mivel jelenleg is a bázis kiépítése és fejlesztése zajlik és folyamatban van. Több tervvel is rendelkeznek a jövőt illetően, például a kenu ház megépítése is tervben van mivel szükség van rá. A látogatókat tekintve sokan érkeznek az intézménybe 2024-ben összesen 800 személy érkezett és a továbbiakban is törekednek a további programok események létrehozásában.

A programtervek elkészítése során ismertettünk a program javaslatainkat Szanyi Líviával és Birtók Vanesszával, akik véleménye szerint megvalósítható és kivitelezhető programok lehetnének. A fejlesztési lehetőségeket tekintve Szanyi Livia szerint a kerékpárok lehetősége is a helyszínen szóba jöhetne, mivel egy kerékpár túra megvalósítása során szükség lenne rá. Az intézmény kapacitása teljes mértékben megfelel csoportok fogadására és a felszereltsége is. Maga a helyszín vonzerejének mondható az elhelyezkedése, mivel az erdőben található manapság egy kifejezetten keresett szempontnak tekinthető, mivel a csend és a természet uralkodik a jelenlétkor. Két olyan programtervet állítottunk össze, amelyekben igyekeztünk ezeket a szempontokat figyelembe venni, hogy előtérbe kerüljön a természet és a városi élettől való elzárkózás. Második vonzerőként pedig a helyi adottságokat alkalmaztuk, ami magába foglalta a kenuzási lehetőségeket, hagyományok és kultúra beiktatása, amely alatt paprika fűzés technikájának az elsajátítása, seprűkötés, helyi ételek elkészítése és a látnivalók megismerését ismerhetik meg. Tehát véleményünk szerint ezekkel a lehetőségekkel élve egy figyelemfelkeltő, illetve szórakoztató program lehetőség valósulna meg.

ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozatunk témája a II.RF KMF Nagydobronyi objektumainak turisztikai jellegű hasznosításának lehetőségei. A téma kidolgozását tekintve azzal kezdtük, a munkát, hogy az első fejezetben jellemeztük a település elhelyezkedését. A továbbiakban információt gyűjtöttünk a település népességéről és az információk alapján elmondható, hogy Nagydobrony az egyik legnagyobb magyarlakta település Kárpátalján. Ezt követően fontosnak tartottuk összefoglalni Nagydobrony történelmét, illetve általános információkat a településről. A szakirodalom átvizsgálását követően az első fejezetbe ezeken kívül bele került még a település éghajlati jellemzői és a Nagydobronyban található Vadvédelmi Rezervátum.

A második fejezetben szakirodalom kutatást végeztünk a turisztikai termékekről és a turisztikai termékfejlesztésről. Ez magába foglalta a maga a turisztikai termék fogalmát, jellemzőit, valamint a a turisztikai termékfejlesztés sajátosságait, lényegét is megtudtuk.

Harmadik fejezetünk magába foglalta Nagydobrony turisztikai lehetőségeit. A fejezetbe bele tartozott különböző látnivalóknak, szokásoknakm hagyományoknak és kultúrának a megismerése és bemutatása. Ezek fontos szerepet játszanak ebben a témában, mivel ezen alapszik a turizmus és a programtervek kialakítása.

A munka vége pedig a kutatásunk bemutatását foglalja magába, amely tartalmazza a lényegét. A kutatás során sikerült meglátogatni Nagydobronyt, azon belül pedig a két objektumot, ami az Egán Ede szakképzési Centrum és az Erdei iskola. A látogatás során sikerült bővebb betekintést nyernünk a két helyszínről és felmérni milyen program lehetőségeknek adhatnak otthont a továbbiakban. Hogy teljes képet kapjunk az egésről mélyinterjút készítettünk a látogatás során a vezetőkkal, így sikerült megvalósítanunk a kutatást.

Az Egán Ede Szakképzési Centrum kifejezetten jó infrastruktúrával rendelkezik és jó elhelyezkedéssel. A szobák kialakítását tekintve megfelel egy nagyobb csoport elszállásolására is, viszont az intézmény konkrét turisztikai vonzerővel nem rendelkezik ezért nem készítettünk a helyszínre programtervet. Jelenleg is zajlanak táborok és közreműködések szervezettel és iskolával, amelyeknek teljes mértékben megfelel az intézmény és nyitottak a szervezésekre.

A kutatás során az Erdei iskola helyszínét megtekintve és bővebb információt kapva az objektumról elkészítettünk két programtervet a II. Rákóczi Ferenc

Kárpátaljai Magyar Főiskola diákjai számára. Elsősorban egy Kerékpár túrát, amely magába foglalja Nagydobrony teljes körű bemutatását a diákoknak és az Erdei Iskolában való tartózkodást, valamint egy kerékpár túrát a Munkácsi vár megtekintését elérve. Kiegészítettük különböző programokkal a kerékpár túrát például kenuzás, így nem egy hagyományos kerékpár túra jött létre, amely által a diákok megismerhetik nagydobronyt.

A második programterv egy hagyományőrző program Nagydobrony hagyományait magába foglalva. Szintén az Erdei iskola területén, mely során a diákok kézműves technikákat sajátíthatnak el. Paprika fűzés, seprűkötés és sok más hagyományőrző program, amely közelebb hozza a fiatalokat a falusi élethez.

Összeségében elmondható, hogy különböző vonzerővel rendelkezik Nagydobrony és ezen belül a két objektum is, viszont leginkább az Erdei iskola lenne alkalmas csoportok fogadására és turisztikai programok létrehozására. Az Erdei iskola minden szempontból megfelel egy program létrehozására, egyedül az elhelyezkedését tekintve nem egyszerű a megközelítése, ami esetleg fejlesztési lehetőség lehetne a továbbiakban.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK JEGYZÉKE

1. Bara T. (2017): *Nagydobrony rövid története és demográfiai mutatói*. In: *Historia Est Magistra Vitae*. Intermix kiadó, Ungvár–Beregszász. pp. 11–18.
2. Bodnar, V. (1987): *Kárpátalja természeti kincsei* [Природні багатства Закарпаття], Kárpáti, Ungvár, p. 50–66.
3. Dovhanich, Y.O. (1998): *Nature Protected Fund of Transcarpathia*. (Reference book). Ecological club „Carpathians”, Rakhiv.
4. Dupka Gy. (2014): *A mi Golgotánk*, Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest.
5. Gonda Tibor (szerk.) (2013): *A turisztikai termékfejlesztés elméleti alapjai*. Pécsi Tudományegyetem, Illyés Gyula Kar, Szekszárd.
6. Herencsuk, K. (1981): *Ukrán-Kárpátok természete* [Природа Українських Карпат], Viscsa skola Kiadó, Lembergi Egyetem, Lemberg, 156 pp.
7. Kárpátaljai kosár (2018): *Закарпатський кошик*. Спецвипуск журналу "Унікаум".
8. Kohut, E. (2013): *Természetvédelem*. Kézirat, p. 50–61.
9. Kohut, E. – Höhn, M. – Jámborné B. E. (2006): *A Masonca mocsárrét botanikai vizsgálata*. *Acta Beregsasiensis* 5(2), pp. 157–167.
10. Kopor Z. – Vass G. – Kolozsvári I. – Kohut E. (2021): *A Nagydobronyi Rózsakert (fajbemutató)*.
11. MÁATÖESZ (2018): *Megyei Állami Adminisztráció Ökológiai és Természeti Erőforrások Szakosztálya* [Департамент Екології та Природних Ресурсів Закарпатської Обласної Державної Адміністрації]. *Геоінформаційна система моніторингу довкілля в Закарпатській області*.
12. Michalkó G. (2011): *A turisztikai termék*. In: Michalkó Gábor (szerk.): *Turisztikai terméktervezés és fejlesztés*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.
13. Molnár A. (2012): *Nagydobrony ivóvizeinek vizsgálata*. Szakdolgozat, Debreceni Egyetem, Természettudományi és Technológiai Kar, Alkalmazott Ökológiai Tanszék.
14. Móricz K. (1993): *Nagydobrony*, Hatodik Síp Alapítvány, Budapest, 351 p.
15. Nagy K. (2012): *A tematikus utak helye a turisztikai termékfejlesztésben*. In: Fülöp Z., Kovács Cs. (szerk.): *XIII. RODOSZ Konferencia*, 2012. november

- 9–11. Miskolci Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Marketing és Turizmus Intézet.
16. Sebestyén Zs. (2008): *Kárpátalja településinek történeti helynevei a kataszteri térképek és birtokrészleti jegyzőkönyvek alapján*. Bessenyei könyvkiadó, Nyíregyháza. 236 p.
17. Szanyi Sz. (2009): *A Nagydobrony környéki területek nappali lepke együttese*. Debreceni Egyetem.
18. Szanyi Sz. (2010): *Adatok Nagydobrony környékének nappali lepkefaunájához (Lepidoptera: Papilionoidea, Hesperioidea)*. Calandrella, Debrecen XIII: pp. 44–55.
19. Tájékoztató Füzet (2013): *Tanösvény a Nagydobronyi Vadvédelmi Rezervátumban*.
20. Varga G. (2019): *Nagydobrony településföldrajzi és történeti vizsgálata*. Diplomamunka, Ungvári Nemzeti Egyetem.
21. Voropaj, L. – Kunica, M. (1996): *Ukrán-Kárpátok. Természetföldrajzi jellemzők* [Українські Карпати. Фізико-географічний нарис], „Ragyanszka skola” Kiadó, Kijev, p. 168.

Szóbeli adatközlők

Birtók Vanessza Rákóczi, Tours vezetője 2025 február 18
Tamási Balog Henrietta, Egán Ede Szakképzési Centrum vezetője, 2025 március 14.
Szanyi Livia, Erdei Iskola vezetője, 2025 március 14.

Internetes források

1. (<https://hodinkaintezet.uz.ua/hu>). 2024.10.15
2. <https://karpatalja.ma/aktualis/helyi-hireink/meg-ujabb-fejlesztesek-a-nagydobronyi-templomban/> 2024.10.15
3. (<https://fodoristvankk.kmf.uz.ua>)2024.10.15
4. (<https://cbc-artspace.com/locations/nagydobrony-elo-hagyomanyai>).2024.10.18
5. (<https://www.karpataljainepfoiskola.hu/>)2024.11.06
6. (<https://cbc-artspace.com/locations/nagydobrony>).2024.11.06
7. (<https://kmml.org.ua/cikkek/hirek/nagydobrony>).2024.11.06

8. (<https://cbc-artspace.com/locations/nagydobrony-elo-hagyomanyai>).2025.01.20
9. (<https://kmmi.org.ua/cikkek/hirek/nagydobrony-a-palocsag>).2025.01.20
10. (<https://www.karpataljainepfoiskola.hu/paprikafesztival>).2025.01.20
11. (<https://karpataljalap.net/2008/10/17/i-dobronyi-paprikafesztival>).2025.01.20
12. <https://karpataljalap.net/2012/08/31/paprikaskrumpli-fesztival>).2025.01.27
13. (<https://karpatalja.ma/kultura/kulturalis-hirek/nagydobronyi-falunap>). 2025.01.27
14. (<https://ittmagyarulis.hu/>).2025.01.27
15. (<https://www.vajma.info/cikk/karpat/12950/Karpatalja-Atadtak-a-nagydobronyi-Magyar-Hazat>).2025.01.27
16. (<https://ittmagyarulis.hu/>).2025.01.27

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra. Kárpátalja járási felosztása és kistérségei a 2020-as közigazgatási reformot követően	6
2. ábra. Nagydobronyi kistérség	7
3. ábra. Nagydobronyi Református templom.....	8
4. ábra. Nagydobrony népességszámának alakulása 1880 – 2001 között.....	11
5. ábra. Nagydobronyi Rózsakert.....	17
6. ábra. Nagydobronyi paprika fűzések	18
7. ábra. Nagydobronyi magyar népviselet	20
8. ábra. Nagydobronyi Magyar Ház	22
9. ábra. Nagydobronyi Egán Ede Szakképzési Centrum.....	25
10. ábra. Nagydobronyi Egán Ede Szakképzési Centrum logója	26
11. ábra. Felvételi felhívás	27
12. ábra. Kollégiumi szoba	28
13. ábra. Erdei Iskola kapuja és logója	31
14. ábra. Gyermek programok	32
15. ábra. Komfort szoba	33
16. ábra. Komfort szoba épülete	34
17. ábra. Hostel szoba	35
18. ábra. Sütés főzésre alkalmas helyszín	36
19. ábra. Fillagória	36
20. ábra. Programterv	37
21. ábra. Kenuzás	38
22. ábra. Gyerek kenuzás	40
23. ábra. Beregszász–Nagyobrony	46
24. ábra. Nagydobrony–Munkács	46
25. ábra. Szürke marhák	56

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat.	Nagydobrony turisztikai vonzerőinek értékelése	45
2. táblázat.	A túrában szereplő objektumok értékelése	45
3. táblázat.	Utazás leírása	46

РЕЗЮМЕ

Тема кваліфікаційної роботи – можливості туристичного використання Великодобронських об'єктів Зуї Ім. Ф. Ракоці Іі. Щодо опрацювання теми, ми розпочали роботу з опису розташування населеного пункту у першому розділі. Далі ми зібрали інформацію про населення населеного пункту і на основі інформації можна сказати, що Великадобронь – одне з найбільших населених угорцями поселень Закарпаття..

У другому розділі ми провели аналіз літератури про туристичних продуктів та їх розвитку. Сюди увійшли поняття і особливості самого туристичного продукту, а також особливості та сутність розвитку туристичного продукту.

Третій розділ включав туристичні ресурси с. Велика Добронь, який включав вивчення та представлення різних пам'яток, звичаїв, традицій та культури. Вони відіграють важливу роль у цій темі, оскільки це є основою для туризму та розробки майбутніх програм.

У наступному розділі наведені результати первинного дослідження, які включали як проведення інтерв'ю так і безпосередній огляд території. Під час дослідження нам вдалося відвідати два об'єкти –Центр професійної підготовки ім. Еган Еде та Низовинну базу та лісову школу для польових практик. Під час візиту ми змогли отримати більше інформації про дві локації та оцінити, які варіанти програми можуть бути розміщені в майбутньому. Щоб отримати повну картину всього, ми провели поглиблене інтерв'ю з керівниками.

Центр професійної підготовки Еган Еде має особливо хорошу інфраструктуру та гарне розташування. З точки зору дизайну номерів, він також підходить для розміщення більшої групи, але заклад не має конкретної туристичної привабливості, тому ми не створили програмний план місця проведення.

Під час дослідження, розглядаючи розташування Лісової школи та отримуючи більше інформації про об'єкт, ми підготували два програмні плани для студентів. В першу чергу велотур, який включає в себе повну презентацію с.Велика Добронь студентам і їх перебування в Лісовій школі.

Другий варіант програми - традиційна програма, що включає традиції села. Також в Лісовій школи, під час якої учні можуть вивчати ремісничі

техніки. Шнурівка перцю, в'язання віників і багато інших традиційних програм, які наближають молодь до сільського життя.

В цілому, с. Велика Добронь і два об'єкти всередині нього мають різні пам'ятки, але Лісова школа найкраще підходить для прийому груп і створення туристичних програм. Лісова школа підходить для створення програми в усіх відношеннях, її підхід сам по собі не простий з точки зору свого місця розташування, що може бути можливістю розвитку в майбутньому.

NYILATKOZAT

Alulírott Nagy Dorina, turizmus szakos hallgató kijelentem, hogy a szakdolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földrajz és Turizmus Tanszéken készítettem turizmus diploma megszerzése céljából.

Kijelentem, hogy a szakdolgozatomat más szakon korábban nem védtem meg, saját munkám eredménye és csak hivatkozott forrásokat használtam fel.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola könyvtárában a kölcsönözhető könyvek között helyezik el.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton szeretnék köszönetet mondani témavezetőmnek, Tóth Attila tanár úrnak, aki segítségemre volt szakdolgozatom megírása alatt. Hálás vagyok értékes és állandó tanácsaiért. Köszönöm építő jellegű kritikáit, amelyek hasznosnak bizonyultak a szakdolgozat megírásakor.

Köszönöm, hogy a tanulmányaim során segítségemre volt és nagymértékben hozzájárult szakmai fejlődésemhez.

MELLÉKLETEK

Interjú kérdések

1. Mikor és kinek a kezdeményezése által jött létre az intézmény/egység?
2. Meséljen az épület múltjáról?
3. Milyen jellegű kiállítási tárgyak találhatók itt?
4. Mi a legfontosabb célja az intézménynek?.
5. Az intézményben milyen osztályok, részlegek, munkakörök működnek?
6. Tervek a jövővel kapcsolatban?
7. Éves szinten hányan látogatnak el ide?
8. Van lehetőség olyan jelenlévő vagy tervben lévő programokat kialakítani, amelyek aktuálisak lennének a turisták szempontjából?
9. Lenne lehehetőség olyan programokra, amelyek kifejezetten a helyi hagyományokat, kultúrát vonná magába?
10. Milyen szálláslehetőséggel rendelkezik az intézmény?
11. Milyen fejlesztésekre, illetve megoldásokra lenne szükség, hogy az intézmény turisztikai célpontá váljon?

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

МОЖЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВЕЛИКОДОБРОНСЬКИХ ОБ'ЄКТІВ ЗУІ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ

Автор

Науковий керівник / Експерт

НАДЬ ДОРІНА БЕЙЛІВНА Стефан Молнар Д.

підрозділ

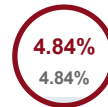
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

12959

Кількість слів

105163

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	4
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	0
Білі знаки	Б	0
Парафрази (SmartMarks)	a	117

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://genius-ja.uz.ua/images/files/szanyi-livia.pdf	72 0.56 %
2	https://vmek.oszk.hu/20300/20309/20309.txt	63 0.49 %
3	https://genius-ja.uz.ua/images/files/jmszakdogavegleges2023-martin-jakubt(1).pdf	57 0.44 %
4	https://www.karpatinfo.net/2024103/az-egan-ed-e-szakkepzesi-centrum-tanevnyito-unnepsegen-beregszaszban-piackep-eszakmaval-szulofoldon-boldogulni-200085389	55 0.42 %